

Examensgrunder

**Grundexamen i
affärsverksamhet**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Grundexamen i affärsverksamhet

Kunnande som examen ger

Kunnande hos den som avlagt examen Den som avlagt examen har kunnande i kundorienterad affärsverksamhet, kommunikation och interaktion, ekonomiförvaltning samt språkkunskaper. Hen arbetar i olika digitala miljöer och bildar nätverk professionellt. Hen har basfärdigheter i företagsamhet och färdigheter i uppgifter som teamledare. Den som avlagt examen har färdigheter att utveckla nya produkter och tjänster samt kundupplevelser. Den studerande kan utgående från sina val få kunnande till exempel inom följande områden:

- kundservice, försäljning och servicedesign
- bokföring, löneräkning, fakturering och att sköta reskontra
- arbete inom bibliotekstjänster • projektarbete och evenemangsproduktion
- marknadsföringskommunikation och innehållsproduktion
- stödtjänster för personal och logistiktjänster
- finansiella tjänster och hantering av kundrelationer
- planering av företagsverksamhet och arbete i företag.

Den som har avlagt examen kan arbeta med följande uppgifter

Experter inom affärsverksamhet behövs på alla olika områden i arbetslivet. Den som avlagt grundexamen har mångsidiga möjligheter att arbeta i uppgifter inom företag eller andra organisationer. Den som avlagt examen kan arbeta i olika organisationer med uppgifter inom till exempel kundservice och försäljning, marknadsföringskommunikation, servicedesign, ekonomi, kontors- eller bibliotekstjänster.

Namn på grunderna	Grundexamen i affärsverksamhet
Föreskriftens diarienummer	OPH-5162-2021
Föreskrifter som ersätts	OPH-2697-2017
Utbildningar	Grundexamen i affärsverksamhet (331101)
Examensbenämningar	Merkonom (10059)
Träder i kraft	01.08.2022
Giltigheten upphör	31.07.2024
Pdf skapad	02.05.2025

Innehåll

1. Uppbyggnaden av examen.	1
2. Examensdelar.	4
2.1. Kundservice, 20 kp (106374).	4
2.2. Resultatinriktad verksamhet, 20 kp (106390).	8
2.3. Arbete i en arbetsgemenskap, 15 kp (106391).	9
2.4. Att sköta kundrelationer, 30 kp (106375).	13
2.5. Finansiella tjänster, 30 kp (106376).	16
2.6. Stödtjänster för personal, 15 kp (106377).	20
2.7. Bokföring, 30 kp (106378).	22
2.8. Informations- och vägledningstjänster i bibliotek, 30 kp (106379).	23
2.9. Arbete inom bibliotekstjänster, 30 kp (106380).	26
2.10. Fakturering och reskontra, 15 kp (106381).	30
2.11. Logistiktjänster, 15 kp (106382).	32
2.12. Marknadsföringskommunikation och innehållsproduktion, 30 kp (106383).	34
2.13. Försäljning, 30 kp (106384).	36
2.14. Löneräkning, 30 kp (106385).	39
2.15. Servicedesign, 15 kp (106386).	42
2.16. Projektarbete, 15 kp (106387).	44
2.17. Evenemangsproduktion, 15 kp (106388).	46
2.18. Bokslutsnoteringar, 15 kp (106389).	49
2.19. Arbeta i ett företag, 15 kp (106733).	50
2.20. Planering av företagsverksamhet, 15 kp (106732).	53
2.21. Arbete som kräver spetskompetens, 15 kp (106730).	55
2.22. Verksamhet med ansvar för klimatet, 15 kp (106735).	57
2.23. Att fungera i en internationell arbetsmiljö, 15 kp (106734).	59
2.24. Förberedelse för arbetsplatshandledaruppgifter, 5 kp (106731).	61
2.25. Kunnande i kommunikation och interaktion (12 kp i svenskspråkig utbildning), 11 kp (106727).	63
2.26. Kunnande i matematik och naturvetenskaper, 6 kp (106728).	86
2.27. Kunnande om samhälle och arbetsliv, 9 kp (106729).	91
3. Bedömning av kunnande.	104
4. Bilaga 1. Värdegrund.	105
5. Bilaga 2. Lov och behörigheter.	106

1. Uppbyggnaden av examen

Grundexamen i affärsverksamhet omfattar 180 kompetenspoäng. Examen består av yrkesinriktade examensdelar (145 kompetenspoäng) och gemensamma examensdelar (35 kompetenspoäng). Tre obligatoriska delar ingår i examen: Kundservice, Resultatinriktad verksamhet och Arbete i en arbetsgemenskap (55 kompetenspoäng). Valfriheten möjliggör olika studievägar som kan betona till exempel kunskaper i kundservice- och försäljning, ekonomiförvaltning eller bibliotekstjänster. Examensbenämningen för grundexamen i affärsverksamhet är merkonom.

YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR 145 KP
Obligatoriska examensdelar 55 kp
Kundservice, 20 kp, O
Resultatinriktad verksamhet, 20 kp, O
Arbete i en arbetsgemenskap, 15 kp, O
Valbara examensdelar 55-90 kp
Att sköta kundrelationer, 30 kp
Finansiella tjänster, 30 kp
Stödtjänster för personal, 15 kp
Bokföring, 30 kp
Informations- och vägledningstjänster i bibliotek, 30 kp
Arbete inom bibliotekstjänster, 30 kp
Fakturering och reskontra, 15 kp
Logistiktjänster, 15 kp
Marknadsföringskommunikation och innehållsproduktion, 30 kp
Försäljning, 30 kp
Löneräkning, 30 kp
Servicedesign, 15 kp
Projektarbete, 15 kp
Evenemangsproduktion, 15 kp
Bokslutsnoteringar, 15 kp
Arbeta i ett företag, 15 kp
Planering av företagsverksamhet, 15 kp
Valbara examensdelar II 0-35 kp
Arbete som kräver spetskompetens, 15 kp
Verksamhet med ansvar för klimatet, 15 kp
Att fungera i en internationell arbetsmiljö, 15 kp
Förberedelse för arbetsplatshandledaruppgifter, 5 kp
Examensdel från en yrkesinriktad grundexamen, en yrkesexamen eller specialyrkesexamen 5-15 kp
<i>Till examen kan man välja en yrkesinriktad examensdel eller yrkesinriktade examensdelar som finns fastställda i examensgrunderna. Valet kan ske från grunderna för en annan yrkesinriktad grundexamen, en yrkesexamen eller en specialyrkesexamen.</i>
Högskolestudier 5-15 kp
<i>Examensdelen omfattar högskolestudier som stöder det yrkesinriktade kunnandet.</i>
Delområden av gemensamma examensdelar, gymnasiestudier eller andra studier som stöder förutsättningarna för fortsatta studier 1-25 kp
Examensdel som grundar sig på lokala krav på yrkesskicklighet 5-15 kp

Examensdelen eller examensdelarna omfattar kunnande som grundar sig på arbetslivets lokala behov och som lämpar sig för fler än en arbetsplats. Utbildningsanordnaren namnger examensdelen utifrån en verksamhetshelhet i arbetslivet och fastställer omfattningen på den i kompetenspoäng. Utbildningsanordnaren fastställer kraven på yrkesskicklighet och bedömning av kunnandet på motsvarande sätt som i de yrkesinriktade examensdelarna.

GEMENSAMMA EXAMENSDELAR | 35 KP

Kunnande i kommunikation och interaktion omfattar minst 12 kompetenspoäng, kunnande i matematik och naturvetenskap minst 6 kompetenspoäng och kunnande om samhälle och arbetsliv minst 9 kompetenspoäng. Därtill ska det i de gemensamma examensdelarna ingå valbara mål för kunnandet som den studerande väljer från en eller flera gemensamma examensdelar och ett eller flera delområden på så sätt att omfattningen på 35 kp uppfylls

Kunnande i kommunikation och interaktion (12 kp i svenskspråkig utbildning), 11 kp

Kunnande i matematik och naturvetenskaper, 6 kp

Kunnande om samhälle och arbetsliv, 9 kp

Valbara mål för kunnandet inom gemensamma examensdelar (8 kp inom svenskspråkig yrkesutbildning) | 9 kp

De valbara målen för kunnandet inom de gemensamma examensdelarna omfattar 8 kp och kan vara valbara mål för kunnandet som är fastställda i examensgrunderna eller andra valbara mål som utbildningsanordnaren beslutat om och som stöder målen för kunnandet som är fastställda för den ifrågavarande examensdelen och dess delområden i examensgrunderna. I de valbara målen för kunnandet kan också ingå kunnande som den studerande förvärvat tidigare och som stöder målen för kunnandet som är fastställda för den ifrågavarande examensdelen och dess delområden i examensgrunderna.

2. Examensdelar

2.1. Kundservice, 20 kp (106374)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- förbereda sig för kundservice som en del av helheten kundorienterad affärsverksamhet
- betjäna interna eller externa kunder i olika kanaler genom att använda sina språkkunskaper
- främja kundnöjdhet och positiva kundupplevelser genom sitt arbete.

Bedömning

Den studerande förbereder sig för kundservice som en del av helheten kundorienterad affärsverksamhet.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• skaffar information om organisationens verksamhetsmiljö• skaffar information om organisationens kundgrupper• förstår den kundorienterade verksamhetsmodellen i sin organisation• förstår organisationens servicekoncept• förbereder sig inför servicesituationer• känner till den egna arbetsuppgiftens betydelse som en del av servicekonceptet
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• skaffar information om organisationens verksamhetsmiljö och konkurrensläge• planerar sitt arbete med beaktande av olika kunders behov• förbereder sig självständigt inför servicesituationer• arbetar kundorienterat• arbetar enligt organisationens servicekoncept• förstår den egna arbetsuppgiftens betydelse som en del av en positiv kundupplevelse
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• skaffar information om organisationens verksamhetsmiljö, konkurrensläge och den kundorienterade affärsverksamhetens helhet• förbereder sig självständigt inför varierande servicesituationer• arbetar kundorienterat och hittar föremål för utveckling• för fram motiverade förslag till utveckling av servicekonceptet• förstår den egna arbetsuppgiftens betydelse som en del av en positiv kundupplevelse.

Den studerande betjänar interna eller externa kunder i olika kanaler och använder sina språkkunskaper.

Behärskande av branschspecifik språkkunskap för finskspråkiga	
Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • sköter servicesituationer i sedvanliga kanaler, betjänar kunder på finska, sköter en servicesituation hjälpligt på svenska och på ett främmande språk • redogör för hur hen klarar sig i servicesituationer • beaktar författningar om och anvisningar för kunduppgifter i sitt arbete
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • sköter servicesituationer i olika kanaler, betjänar kunder på finska och sköter en servicesituation på svenska och på ett främmande språk • bedömer hur hen klarar sig i servicesituationer • använder kunduppgifter med beaktande av de författningar och anvisningar som gäller dem i sitt arbete
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • sköter servicesituationer med förståelse för servicebehovet som helhet, betjänar kunder på finska och sköter smidigt en servicesituation på svenska och på ett främmande språk • sköter utmanande servicesituationer i olika kanaler • bedömer hur hen klarar sig i servicesituationer och hittar föremål för utveckling • använder kunduppgifter på ett förutseende sätt i sitt arbete med beaktande av de författningar och anvisningar som gäller dem.

Behärskande av branschspecifik språkkunskap för svenskspråkiga	
Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • sköter servicesituationer i sedvanliga kanaler, betjänar kunder på svenska, sköter en servicesituation på finska och klarar sig hjälpligt på ett främmande språk • redogör för hur hen klarar sig i servicesituationer • beaktar författningar om och anvisningar för kunduppgifter i sitt arbete
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • sköter servicesituationer i olika kanaler, betjänar kunder på svenska och sköter smidigt en servicesituation på finska och på ett främmande språk • utvärderar hur hen klarar sig i servicesituationer • använder kunduppgifter med beaktande av de författningar och anvisningar som gäller dem i sitt arbete
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • sköter servicesituationer med förståelse för servicebehovet som helhet, betjänar kunder på svenska och finska och sköter smidigt en servicesituation på ett främmande språk • sköter utmanande servicesituationer i olika kanaler • utvärderar hur hen klarar sig i servicesituationer och hittar föremål för utveckling • använder kunduppgifter på ett förutseende sätt i sitt arbete med beaktande av de författningar och anvisningar som gäller dem.

Behärskande av branschspecifik språkkunskap för personer med annat modersmål

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• sköter servicesituationer i sedvanliga kanaler, sköter en servicesituation på finska eller svenska och klarar sig hjälpligt i en servicesituation på ett annat språk• redogör för hur hen klarar sig i servicesituationer• beaktar författningar om och anvisningar för kunduppgifter i sitt arbete
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• sköter servicesituationer i sedvanliga kanaler, sköter en servicesituation på finska eller svenska samt på ett främmande språk och klarar sig hjälpligt på det andra inhemska språket• utvärderar hur hen klarar sig i servicesituationer• använder kunduppgifter med beaktande av de författningar och anvisningar som gäller dem i sitt arbete
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• sköter servicesituationer och förstår servicebehovet som helhet, betjänar kunder förutom på undervisningsspråket även antingen på finska eller svenska, sköter smidigt en servicesituation på ett främmande språk• sköter utmanande servicesituationer i olika kanaler• utvärderar hur hen klarar sig i servicesituationer och hittar föremål för utveckling• använder kunduppgifter på ett aktivt sätt i sitt arbete och beaktar de författningar och anvisningar som gäller dem.

Behärskande av branschspecifik språkkunskap i utbildning som ordnas på ett främmande språk	
Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • sköter servicesituationer i sedvanliga kanaler, sköter utöver på utbildningsspråket en servicesituation på finska eller svenska och hjälper en kund vidare i en servicesituation på ett annat språk • redogör för hur hen klarar sig i servicesituationer • beaktar författningar om och anvisningar för kunduppgifter i sitt arbete
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • sköter servicesituationer i olika kanaler, sköter utöver på utbildningsspråket en servicesituation på finska eller svenska och på ett annat språk • utvärderar hur hen klarar sig i servicesituationer • använder kunduppgifter och beaktar de författningar och anvisningar som gäller dem i sitt arbete
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • sköter servicesituationer och förstår servicebehovet som helhet, betjänar kunder på finska eller svenska utöver utbildningsspråket och sköter smidigt en servicesituation på ett annat språk • sköter utmanande servicesituationer i olika kanaler • utvärderar hur hen klarar sig i servicesituationer och hittar föremål för utveckling • använder kunduppgifter på ett aktivt sätt i sitt arbete och beaktar de författningar och anvisningar som gäller dem.

Den studerande främjar kundnöjdhet och positiva kundupplevelser genom sitt arbete.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • tar reda på faktorer som påverkar kundnöjdheten i sitt arbete • beaktar betydelsen av positiva kundupplevelser i sitt arbete • gör en uppföljning enligt anvisningar
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av kundnöjdhet i möten med kunder • främjar en positiv kundupplevelse i sitt arbete • gör en uppföljning enligt anvisningar
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • tar reda på hur kundupplevelserna inverkar på kundnöjdheten och affärsverksamheten • gör en uppföljning självständigt och följer anvisningarna • följer kundnöjdheten och hittar motiverade föremål för utveckling.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i yrkesprov genom att utföra uppgifter inom kundservice. Den studerande visar sina branschspecifika språkkunskaper i en kundservicesituation utgående från sin språkliga bakgrund. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.2. Resultatinriktad verksamhet, 20 kp (106390)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- beskriva organisationens företagsmodell och kostnadsstruktur
- ta reda på verksamhetens inkomster och kostnader
- räkna ut nyckeltal som beskriver verksamheten med beaktande av lönsamhetens delfaktorer.

Bedömning

Den studerande beskriver organisationens företagsmodell och kostnadsstruktur.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• känner till hur samhällets ekonomi bildas• känner till de grundläggande processerna i enheten eller organisationen• förstår olika aspekter av resultatrik verksamhet med beaktande av kvalitet, hållbar utveckling och ansvarsfull affärsverksamhet• beskriver under handledning organisationens kostnadsstruktur genom att utnyttja arbetsredskapsprogram• känner till hur det egna arbetet inverkar på kostnaderna
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• förstår hur samhällets ekonomi bildas• beskriver de grundläggande processerna i sin enhet eller organisation• beskriver sin organisations processer ur perspektiven kvalitet, hållbar utveckling och ansvarsfull affärsverksamhet• beskriver organisationens kostnadsstruktur genom att utnyttja arbetsredskapsprogram• känner till hur det egna arbetet inverkar på kostnaderna och på en resultatinriktad verksamhet
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• förstår hur samhällets ekonomi bildas och olika aktörers roller• presenterar de grundläggande processerna i enheten eller organisationen och sambanden mellan dem• beskriver sin organisations processer ur perspektiven kvalitet, hållbar utveckling och ansvarsfull affärsverksamhet• beskriver organisationens kostnadsstruktur och de faktorer som påverkar den• bedömer hur det egna arbetet inverkar på kostnaderna och på en resultatinriktad verksamhet.

Den studerande tar reda på verksamhetens inkomster och utgifter.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">tar reda på organisationens inkomster och utgifterskaffar information om planering av resultatriktad verksamhet i organisationen
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">förstår organisationens penningflödendeltar i planering eller uppföljning av resultatriktad verksamhet
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">tar reda på organisationens penningflöden och behov av pengardeltar i planering och uppföljning av budgetendeltar i utarbetandet av ekonomi- och finansieringsplanen.

Den studerande räknar ut nyckeltal som beskriver verksamheten med beaktande av lönsamhetens delfaktorer.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">känner till centrala faktorer i den egna arbetsuppgiften som påverkar lönsamhetenförstår faktorer som påverkar prisbildninggör en täckningsbidragskalkyl för en produkt eller en tjänst under handledning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">känner till faktorer som påverkar lönsamheten i organisationenförstår de faktorer som påverkar prisbildninggör en täckningsbidragskalkyl för en produkt eller en tjänst
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">räknar ut och bedömer nyckeltal som är centrala för lönsamhetenkan bedöma och jämföra verksamhetens lönsamhet i förhållande till branschens lönsamhetförstår hur ändringar av priset på en produkt eller en tjänst påverkar lönsamheten.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet genom att utföra olika praktiska arbetsuppgifter i ett yrkesprov och genom att ta reda på lönsamheten i organisationens verksamhet och de faktorer som påverkar den. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.3. Arbete i en arbetsgemenskap, 15 kp (106391)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- arbeta enligt arbetsorganisationens verksamhetsprinciper och förstår personalens roll som en del av en arbetsgemenskap som utvecklas
- arbeta som medlem i en arbetsgemenskap eller ett team i interaktionssituationer i förändring

- utvärdera sin arbetsprestation och ställa upp mål för utvecklingen av sitt kunnande
- nätverka professionellt och utveckla arbetsgemenskapens verksamhet
- kommunicera om saker som rör arbetet med hjälp av arbetsredskapsprogram och medier.

Bedömning

Den studerande arbetar enligt arbetsorganisationens verksamhetsprinciper och förstår personalens roll som en del av en arbetsgemenskap som utvecklas.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka verksamhetsprinciper arbetsorganisationen har • tar reda på anställningsförhållandets villkor och spelreglerna i arbetslivet och arbetar enligt dem • följer arbetsgemenskapens verksamhetsmetoder • identifierar sin egen roll som en del av arbetsgemenskapens verksamhet och välbefinnande i arbetet
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • förstår vilka verksamhetsprinciper arbetsorganisationen har • förstår anställningsförhållandets villkor och spelreglerna i arbetslivet och arbetar enligt dem • följer arbetsgemenskapens verksamhetsmetoder och använder mångsidiga kanaler för att inhämta information • förstår sin roll och betydelsen av sitt arbete som en del av arbetsgemenskapens resultatitriktade verksamhet och välbefinnande i arbetet
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • identifierar förändringar i arbetslivet och deras inverkan på arbetsuppgifter i sin bransch • förstår arbetsorganisationens verksamhetsprinciper och personalens roll som framgångsfaktor i organisationen • förstår anställningsförhållandets villkor och spelreglerna i arbetslivet och arbetar enligt dem • följer arbetsgemenskapens överenskomna verksamhetsmetoder och hittar skapande lösningar för utveckling av arbetsgemenskapens verksamhet • utnyttjar mångsidigt olika kanaler för att inhämta information • förstår sin roll, betydelsen av sitt arbete och organisationens verksamhetsprinciper som en del av arbetsgemenskapens resultatitriktade verksamhet och välbefinnande i arbetet.

Den studerande arbetar som medlem i en arbetsgemenskap eller ett team i interaktionssituationer i förändring.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • känner till principer för arbete tillsammans och teamarbete • arbetar smidigt i interaktion i arbetsgemenskapen med olika människor • deltar öppet i arbetsgemenskapens diskussioner och möten • upprätthåller sitt välbefinnande i arbetet • handlar etiskt i sitt arbete samt i enlighet med anvisningarna om arbetarskydd och datasäkerhet och iakttar anvisningarna om tystnadsplikt
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • samarbetar med olika aktörer i föränderliga arbetsituationer med beaktande av organisationens verksamhetskultur • handlar konstruktivt i olika samarbets- och interaktionssituationer • deltar aktivt i organisationens diskussioner och möten • upprätthåller genom sitt handlande arbetsgemenskapens välbefinnande i arbetet • handlar etiskt i sitt arbete samt i enlighet med anvisningarna om arbetarskydd och datasäkerhet och kommunicerar med iakttagande av anvisningarna om tystnadsplikt
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • bygger genom sitt handlande upp ett smidigt samarbete mellan olika aktörer med beaktande av affärssed och organisationens verksamhetskultur • handlar smidigt och lösningsfokuserat i samarbete, möten och interaktionssituationer och kan sätta sig in en annan individs situation • upprätthåller genom sitt handlande arbetsgemenskapens välbefinnande i arbetet samt säkerhet i arbetet • handlar etiskt i sitt arbete samt i enlighet med anvisningarna om arbetarskydd och datasäkerhet och kommunicerar med iakttagande av anvisningarna om tystnadsplikt.

Den studerande utvärderar sin arbetsprestation och ställer upp mål för utvecklingen av sitt kunnande.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • utvärderar sin arbetsprestation och sin verksamhet i arbetsgemenskapen • deltar i en responsdiskussion
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • utvärderar sin arbetsprestation och sin verksamhet i arbetsgemenskapen • hittar utvecklingsområden i sin verksamhet • deltar i responsdiskussioner och ställer upp mål för sin utveckling
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • utvärderar sin arbetsprestation och resultatet av sin verksamhet • tar emot och ger respons på ett konstruktivt sätt • gör upp en utvecklingsplan för sitt kunnande • förstår betydelsen av att vara sin egen ledare och av livslångt lärande för framgång i arbetslivet.

Den studerande nätverkar professionellt och utvecklar arbetsgemenskapens verksamhet.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • känner till de sociala nätverk som har samband med arbetsuppgiften • väljer ett socialt medium som är lämpligt i arbetet och skapar en egen professionell profil • deltar i verksamheten i något nätverk som har samband med arbetet
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • upprätthåller aktivt sin professionella profil • deltar i sociala nätverk som har samband med arbetet på det sätt som arbetsuppgiften kräver • deltar initiativrikt i att utveckla arbetsgemenskapen tillsammans med andra
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar olika professionella nätverk i sin verksamhet • deltar initiativrikt i professionella nätverk • hittar motiverade föremål för utveckling i arbetsgemenskapen och för dem framåt • upprätthåller aktivt sin professionella profil.

Den studerande kommunicerar om saker som rör arbetet med hjälp av arbetsredskapsprogram och medier.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• kommunicerar såväl muntligt som skriftligt om saker som rör arbetet• använder datasystem och arbetsredskapsprogram som är centrala med tanke på arbetet• behandlar och producerar under handledning dokument enligt organisationens anvisningar
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• kommunicerar mångsidigt såväl muntligt som skriftligt om saker som rör arbetet• använder och utnyttjar smidigt organisationens datasystem, arbetsredskapsprogram och olika digitala kanaler• använder olika medier tryggt och enligt anvisningar i kommunikationen• iakttar organisationens anvisningar i kommunikationen och i utarbetandet, behandlingen och arkiveringen av dokument
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• kommunicerar såväl muntligt som skriftligt med beaktande av målgruppen om saker som rör arbetet• väljer de arbets- och kommunikationsmetoder som lämpar sig bäst i olika situationer och utnyttjar dem mångsidigt• utnyttjar skapande olika digitala kanaler i kommunikationen• iakttar organisationens anvisningar samt anvisningar som gäller datasäkerhet och dataskyddslagstiftning i kommunikationen, i utarbetandet, behandlingen, arkiveringen och förstörandet av dokument, register och rapporter.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i ett yrkesprov genom att arbeta i en arbetsgemenskap som medlem i en arbetsgrupp eller ett team och kommunicera med dem via arbetsredskapsprogram och olika kommunikationskanaler. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.4. Att sköta kundrelationer, 30 kp (106375)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- skaffa kunskap om branschen och arbetsplatsens servicemiljö
- planera sitt praktiska försäljnings- eller servicearbete
- sköta kundrelationer via många olika kanaler
- använda datasystem i sitt arbete.

Bedömning

Den studerande skaffar kunskap om branschen och arbetsplatsens servicemiljö.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• presenterar delfaktorer som inverkar på kundupplevelser• känner till olika aktörer inom branschen• identifierar betydelsen av sitt eget arbete för lönsamma kundrelationer och för organisationens verksamhet
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• beaktar delfaktorer som inverkar på kundupplevelser i sitt arbete• kartlägger de viktigaste konkurrenterna eller aktörerna• utvärderar betydelsen av sitt eget arbete för lönsamma kundrelationer och för organisationens verksamhet
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• förstår de delfaktorer som inverkar på kundupplevelsena och utvecklar sitt arbete med beaktande av dem• kartlägger de viktigaste konkurrenterna eller aktörerna och analyserar deras inverkan på den egna organisationens verksamhet• utvärderar betydelsen av sitt eget arbete för lönsamma kundrelationer och för organisationens verksamhet och utvärderar hur man kan påverka lönsamheten.

Den studerande planerar sitt praktiska försäljnings- eller servicearbete.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• planerar sitt arbete enligt organisationens anvisningar och centrala mål• beaktar olika kundrelationer och servicemodeller i sitt arbete• iakttar de avtal som gäller arbetet
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• planerar sitt arbete enligt organisationens mål• arbetar målinriktat med beaktande av olika kundrelationer och servicemodeller• iakttar de avtal som gäller arbetet
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar sitt arbete enligt organisationens mål och utvecklar sitt sätt att arbeta• arbetar med beaktande av olika kundrelationer och servicemodeller och utvecklar sitt arbete enligt dem• iakttar de avtal som gäller arbetet och organisationens verksamhet.

Den studerande sköter kundrelationer via många olika kanaler.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• arbetar enligt organisationens processer för service och kundrelationer• deltar i arbetet med kundrelationer• kontaktar kunder enligt organisationens anvisningar• bemöter kunder tjänstvilligt i olika situationer• sköter situationer med kundrespons men behöver emellanåt handledning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• arbetar enligt organisationens processer för service och kundrelationer• sköter kundrelationer genom att använda kunduppgifter• kontaktar kunder enligt organisationens anvisningar och mål• bemöter lösningsfokuserat och tjänstvilligt kunder i olika situationer• sköter situationer med kundrespons
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• arbetar självständigt enligt organisationens processer för service och kundrelationer och handleder andra vid behov• sköter kundrelationer och utvecklar en kundrelation målinriktat• kontaktar kunder på eget initiativ enligt organisationens anvisningar och mål• bemöter lösningsfokuserat och tjänstvilligt kunder i olika situationer• sköter situationer med kundrespons självständigt och handleder andra vid behov.

Den studerande använder datasystem i sitt arbete.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• rapporterar om sitt arbete genom att använda det datasystemet i organisationen som man kommit överens om• följer som medlem i gruppen indikatorer som är centrala för verksamheten• ser under handledning till att information som är avsedd för kunder är aktuell och tillgänglig för dem• uppdaterar under handledning kunduppgifter i datasystemet enligt organisationens praxis och anvisningar om datasäkerhet
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• rapporterar om resultaten av sitt arbete genom att använda olika datasystem i organisationen• följer som medlem i gruppen indikatorer som är centrala för verksamheten och utvärderar resultatet• ser till att information som är avsedd för kunder är aktuell och tillgänglig för dem• uppdaterar kunduppgifter i datasystemet enligt organisationens praxis och anvisningar om datasäkerhet
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• rapporterar om resultaten av sitt arbete och använder olika datasystem i organisationen• följer och bedömer indikatorer som är centrala för organisationen och förstår hur man förbättrar resultatet• ser under självständigt till att information som är avsedd för kunder är aktuell och tillgänglig för dem• uppdaterar självständigt kunduppgifter i datasystemet enligt organisationens praxis och anvisningar om datasäkerhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i ett yrkesprov genom att sköta kundrelationer via många olika kanaler i en servicemiljö. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.5. Finansiella tjänster, 30 kp (106376)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- skaffa information om finansmarknadens verksamhet och tjänster inom finansbranschen
- kartlägga en privatkunds behov av finansiella tjänster i olika skeden av livscykeln
- presentera och sälja finansiella tjänster som passar kundens behov
- gör en uppföljning efter en servicesituation.

Bedömning

Den studerande skaffar information om finansmarknadens verksamhet och tjänster inom finansbranschen.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• följer under handledning information och meddelanden som gäller finansbranschen eller arbetsuppgifterna• använder under handledning de baskunskaper om finansbranschen och finansiella tjänster som behövs i de egna arbetsuppgifterna och beaktar de risker som hänför sig till dem• gör under handledning förberedelser som gäller finansiella tjänster och sitt arbete
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• följer information och meddelanden som gäller finansbranschen eller arbetsuppgifterna• använder baskunskaper om finansbranschen och finansiella tjänster som behövs i de egna arbetsuppgifterna och beaktar de risker som hänför sig till dem• gör förberedelser som gäller finansiella tjänster
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• söker självständigt information, meddelanden och statistik som gäller finansbranschen eller arbetsuppgifterna i olika källor• använder på eget initiativ baskunskaper om finansbranschen och finansiella tjänster som behövs i de egna arbetsuppgifterna och beaktar de risker som hänför sig till dem• gör självständigt och på eget initiativ förberedelser som gäller finansiella tjänster.

Den studerande kartlägger en privatkunds behov av finansiella tjänster i olika skeden av livscykeln.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • känner till olika kundgrupper för finansiella tjänster • kartlägger under handledning kundernas vanliga behov av bank- och finansiella tjänster eller av försäkrings- och pensionstjänster • beaktar i sin arbetsuppgift de författningar, bestämmelser och anvisningar som gäller finansiella tjänster
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • känner till kundrelationer och vanliga kundgrupper för finansiella tjänster • kartlägger kundernas behov av bank- och finansiella tjänster samt av försäkrings- eller pensionstjänster • beaktar i sin arbetsuppgift de författningar, bestämmelser och anvisningar som gäller finansiella tjänster
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • känner till olika kundrelationer och kundgrupper för finansiella tjänster • kartlägger olika kunders behov av bank- och finansiella tjänster samt av försäkrings- eller pensionstjänster i olika skeden av levnadsbanan • beaktar i sin arbetsuppgift de författningar, bestämmelser och anvisningar som gäller finansiella tjänster.

Den studerande presenterar och säljer finansiella tjänster som passar kundens behov.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt servicekonceptet för en organisation i finansbranschen • presenterar finansiella tjänster på ett etiskt sätt för kunden med beaktande av nytta och risker • utvärderar hur hen klarar av servicesituationer
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt servicekonceptet för en organisation i finansbranschen • presenterar, ger råd om eller säljer lösningar för finansiella tjänster till en kund på ett etiskt och ansvarsfullt sätt • redogör för nyttan och riskerna med den finansiella tjänst hen presenterar för kunden med beaktande av kundens ekonomiska utkomst och trygghet • utvärderar hur hen klarar av servicesituationer
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • arbetar självständigt enligt servicekonceptet för en organisation i finansbranschen • presenterar, ger råd om eller säljer på eget initiativ lösningar för finansiella tjänster till en kund på ett etiskt och ansvarsfullt sätt • redogör på eget initiativ och på ett ansvarsfullt sätt för nyttan och riskerna med de finansiella tjänster hen presenterar för kunden med beaktande av kundens ekonomiska utkomst och trygghet • utvärderar hur hen klarar av servicesituationer och hittar mål för utveckling.

Den studerande gör en uppföljning efter en servicesituation.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • hänvisar vid behov kunden till någon som erbjuder en tilläggstjänst eller till en annan expert • gör en uppföljning men behöver emellanåt handledning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • hänvisar vid behov kunden till någon som erbjuder en tilläggstjänst eller till en annan expert samt utnyttjar ett expertnätverk • gör en uppföljning enligt överenskomna anvisningar i vanliga situationer • utvärderar hur hen klarar av att göra en uppföljning
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • hänvisar vid behov kunden till någon som erbjuder en tilläggstjänst eller till en annan expert samt utnyttjar ett expertnätverk i varierande servicesituationer • gör en uppföljning enligt överenskomna anvisningar i varierande servicesituationer • följer kundnöjdheten och hittar mål för utveckling.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att arbeta i serviceuppgifter i finansbranschen eller genom att utföra arbetsuppgifter i försäljning, kundservice eller försäljningsstöd som hänför sig till finansiella tjänster. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.6. Stödtjänster för personal, 15 kp (106377)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- sköta arbetsuppgifter som gäller personal eller andra stödtjänster
- producera rapporter och dokument
- vara kontaktperson mellan personalen och olika samarbetspartner.

Bedömning

Den studerande sköter arbetsuppgifter som gäller personal eller andra stödtjänster.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• sköter personal- eller andra uppgifter inom stödtjänster och får tidvis handledning• assisterar vid arrangemang av evenemang eller möten
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• sköter personal- eller andra uppgifter inom stödtjänster• deltar i planeringen och genomförandet av evenemang och möten• deltar i att skaffa eller producera material för evenemang
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• sköter självständigt personal- eller andra uppgifter inom stödtjänster• planerar och genomför arrangemang av evenemang och möten på ett ansvarsfullt sätt• sköter informationen som gäller evenemang och skaffar eller producerar material för dem.

Den studerande producerar rapporter och dokument.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • upprätthåller dokument enligt standard och anvisningar och använder arbetsredskapsprogram • skriver en föredragningslista och en promemoria för ett möte enligt anvisningar • producerar rapporter under handledning • arkiverar dokument enligt organisationens anvisningar
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • upprätthåller dokument enligt standard och använder arbetsredskapsprogram • skriver en föredragningslista och en promemoria för ett möte enligt mötespraxis • producerar rapporter eller myndighetsmeddelanden enligt anvisningar och använder lämpliga system • deltar i organisationens kommunikation och produktion av olika material • upprätthåller organisationens anvisningar • arkiverar dokument enligt organisationens anvisningar
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • producerar dokument enligt standard och använder arbetsredskapsprogram • skriver en föredragningslista och en promemoria för ett möte enligt mötespraxis • producerar och tolkar rapporter eller myndighetsmeddelanden och använder lämpliga system • producerar material och presentationsmaterial för organisationens olika evenemang • upprätthåller organisationens anvisningar och informerar om ändringar • arkiverar dokument enligt organisationens anvisningar.

Den studerande är kontaktperson mellan personal och olika samarbetspartner.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • samlar under handledning den information som organisationen och olika samarbetspartner behöver • deltar i genomförandet av assisterande tjänster
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • samlar information som organisationen och olika samarbetspartner behöver och förbereder material för fortsatt behandling • betjänar och assisterar personal i servicesituationer som gäller samarbete
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • samlar information om organisationen som olika samarbetspartner behöver och förbereder rapporter på det sätt som olika samarbetspartner förutsätter • betjänar och assisterar flexibelt och på eget initiativ personal i servicesituationer som gäller samarbete • är kontaktperson mellan utlagda tjänster eller någon annan samarbetspartner och personalen.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkeskicklighet i ett yrkesprov genom att arbeta i uppgifter som gäller en organisations personal eller i andra stödtjänstuppgifter. Till de delar som den yrkeskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkeskickligheten individuellt på andra sätt.

2.7. Bokföring, 30 kp (106378)

Krav på yrkeskicklighet

Den studerande kan

- bokföra inkomster, utgifter och finansiella transaktioner genom att använda ett system för ekonomiförvaltning
- stämma av konton och utarbeta de anmälningar som behövs.

Bedömning

Den studerande bokför inkomster, utgifter och finansiella transaktioner genom att använda ett system för ekonomiförvaltning.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• känner till den lagstiftning som gäller bokföring och arbetar enligt författningarna• behandlar materialet för bokföring i vanliga situationer• bokför vanliga inkomster, utgifter och finansiella transaktioner
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• känner till den lagstiftning som gäller bokföring och arbetar enligt författningarna• behandlar materialet för bokföring• bokför inkomster, utgifter och finansiella transaktioner enligt prestations- eller enligt kontantprincipen
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• känner till den lagstiftning som gäller bokföring och kan tolka den i sitt arbete• behandlar på eget initiativ materialet för bokföring i varierande och nya situationer• bokför självständigt och på eget initiativ inkomster, utgifter och finansiella transaktioner enligt prestations- eller enligt kontantprincipen.

Den studerande stämmer av konton och utarbetar de anmälningar som behövs.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• deltar i avstämningen av konton• deltar i uträkningen av moms
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• assisterar i den avstämning av konton som behövs i slutet av månaden• räknar ut moms
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• stämmer självständigt av de konton som behövs i slutet av månaden• räknar ut och kontrollerar att en momsberäkning är riktig• redovisar momsuppgifterna till skatteförvaltningen.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att utföra bokföringsuppgifter i ett företag som utövar affärsverksamhet eller i en annan organisation. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.8. Informations- och vägledningstjänster i bibliotek, 30 kp (106379)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- arbeta med uppgifter i informationstjänsten i ett bibliotek
- öppna och presentera innehåll i samlingarna för olika kunder
- planera och genomföra olika informations- och vägledningstjänster.

Bedömning

Den studerande arbetar med uppgifter i informationstjänsten i ett bibliotek

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• känner i stora drag till var bibliotekets samling är placerad i informations- och vägledningstjänsterna• känner till olika former av materialtyper i bibliotekets samlingar• söker information i det egna bibliotekets samlingar• använder det egna bibliotekssystemets grundläggande sökfunktioner• assisterar i arbetsuppgifter i region- eller fjärrtjänsten
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• behärskar placeringen av bibliotekets samling i informations- och vägledningstjänsterna• använder olika materialtyper i bibliotekets samlingar• söker information för kunder i olika informationskällor och databaser• använder olika kanaler i informationstjänsten• förstår principerna för katalogisering och beskrivning av innehåll i betjäningen av kunder• bedömer informationskällornas tillförlitlighet och ändamålsenlighet och beaktar källkritiken• utför arbetsuppgifter i region- eller fjärrtjänsten
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• behärskar smidigt placeringen av bibliotekets samling i informations- och vägledningstjänsterna• använder smidigt olika former av materialtyper i bibliotekets samlingar• söker på ett mångsidigt sätt information för kunder i olika informationskällor och databaser• använder mångsidigt olika kanaler i informationstjänsten• tillämpar principerna för katalogisering och beskrivning av innehåll i betjäningen av kunder• bedömer informationskällornas tillförlitlighet och ändamålsenlighet i olika situationer och beaktar källkritiken• sköter självständigt arbetsskedena i region- och fjärrtjänsten.

Den studerande öppnar och presenterar innehåll i samlingarna för olika kunder.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• känner till samlingarnas innehåll och hjälper kunden att hitta dem i vanliga situationer• deltar i presentationen av bibliotekets samlingar
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• utnyttjar sin kännedom om innehåll i litteraturen eller i andra material som är centrala med tanke på biblioteket i uppgifter i informationstjänsten• känner samlingarnas innehåll och hjälper kunden att hitta dem• presenterar bibliotekets samlingar• öppnar innehåll i litteraturen eller i andra material som är centrala med tanke på biblioteket
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• utnyttjar mångsidigt sin kännedom om innehåll i litteraturen eller i andra material som är centrala med tanke på biblioteket i uppgifter i informationstjänsten• känner mångsidigt samlingarnas innehåll och hjälper kunden att hitta dem i olika situationer• presenterar mångsidigt bibliotekets samlingar på olika sätt• öppnar innehåll i litteraturen eller i andra material som är centrala med tanke på biblioteket på olika sätt

Den studerande planerar och genomför olika informations- och vägledningstjänster.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• känner till de vanligaste målgrupperna för vägledning i bibliotekets verksamhetsmiljö• känner till intressentgruppernas ansvarspersoner och hänvisar vid behov dem till bibliotekets ansvariga person• assisterar i planeringen och genomförandet i vägledningen av en grupp
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• känner till olika målgrupper i bibliotekets verksamhetsmiljö• deltar i samarbetet med olika intressentgrupper i planering och genomförande av vägledning• genomför sedvanliga vägledningssituationer i biblioteket genom att använda bibliotekspedagogiska metoder
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• deltar aktivt i samarbetet med olika intressentgrupper i planering och genomförande av vägledning• använder bibliotekspedagogiska metoder i planering och genomförande av vägledning med beaktande av målgruppen• planerar och genomför vägledning för en grupp.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att utföra arbetsuppgifter i biblioteks- eller informationstjänst. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.9. Arbete inom bibliotekstjänster, 30 kp (106380)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- arbeta i olika serviceuppgifter i biblioteksmiljö
- erbjuda bibliotekets tjänster till olika kund- och intressentgrupper
- arbeta i processer i arbete med samlingar
- informera om bibliotekets tjänster.

Bedömning

Den studerande arbetar i olika serviceuppgifter i biblioteksmiljö.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• utför grundläggande uppgifter i bibliotekets servicemiljö• visar i sitt arbete att hen förstår betydelsen av lagen om allmänna bibliotek i bibliotekstjänster• visar att hen i sitt arbete förstår betydelsen av de andra författningarna som gäller bibliotek inklusive upphovsrätten och datasäkerheten• använder bibliotekssystemet• vägleder kunder i att använda andra tjänster som är centrala för biblioteket och behöver handledning ibland
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• utför olika uppgifter i bibliotekets servicemiljö• visar i sitt arbete att hen förstår betydelsen av lagen om allmänna bibliotek i bibliotekstjänster• visar att hen i sitt arbete förstår betydelsen av den övriga lagstiftningen som gäller bibliotek inklusive upphovsrätten, datasäkerheten och yttrandefriheten• använder bibliotekssystemet mångsidigt och anpassat i olika serviceuppgifter• vägleder kunder i att använda andra programvaror, anordningar och material som är centrala för biblioteket
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• utför mångsidiga uppgifter i bibliotekets servicemiljö• visar i sitt arbete att hen förstår betydelsen av lagen om allmänna bibliotek i bibliotekstjänster• visar att hen i sitt arbete förstår betydelsen av den övriga lagstiftningen som gäller bibliotek inklusive upphovsrätten, datasäkerheten och yttrandefriheten• använder bibliotekssystemet mångsidigt och anpassat i olika serviceuppgifter• vägleder mångsidigt kunder i att använda andra programvaror, anordningar och material som är centrala för biblioteket.

Den studerande erbjuder bibliotekets tjänster till olika kund- och intressentgrupper.

Behärskande av branschspecifik språkkunskap för finskspråkiga	
Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> deltar i vägledningen av en ny kund i bibliotekets tjänster vägleder en kund i vanliga bibliotekstjänster, betjänar kunder på finska och klarar hjälpligt en servicesituation på svenska och på ett främmande språk känner till bibliotekets centrala interna kundrelationer
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> vägleder en ny kund i bibliotekets tjänster känner till bibliotekets centrala tjänster och erbjuder dem till olika kundgrupper, betjänar kunder på finska och sköter en servicesituation på svenska och på ett främmande språk handleder i användningen av elektroniska tjänster sköter bibliotekets centrala interna kundrelationer
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> erbjuder aktivt bibliotekets tjänster i olika situationer samt vägleder vid behov till andra tjänsteleverantörers tjänster, betjänar kunder på finska och sköter smidigt en servicesituation på svenska och på ett främmande språk vägleder i bruket av elektroniska tjänster sköter mångsidigt bibliotekets centrala interna kundrelationer.

Behärskande av branschspecifik språkkunskap för svenskspråkiga	
Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> deltar i vägledningen av en ny kund i bibliotekets tjänster vägleder en kund i vanliga bibliotekstjänster, betjänar kunder på svenska, sköter en servicesituation på finska och klarar det hjälpligt på ett främmande språk känner till bibliotekets centrala interna kundrelationer
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> vägleder en ny kund i bibliotekets tjänster känner till bibliotekets centrala tjänster och erbjuder dem till olika kundgrupper, betjänar kunder på svenska, sköter smidigt en servicesituation på finska och på ett främmande språk handleder i användningen av elektroniska tjänster sköter bibliotekets centrala interna kundrelationer
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> erbjuder aktivt bibliotekets tjänster i olika situationer samt vägleder vid behov till andra tjänsteleverantörers tjänster, betjänar kunder på svenska och finska och sköter smidigt en servicesituation på ett främmande språk vägleder i bruket av elektroniska tjänster sköter mångsidigt bibliotekets centrala interna kundrelationer.

Behärskande av branschspecifik språkkunskap för personer med annat modersmål	
Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> deltar i vägledningen av en ny kund i bibliotekets tjänster vägleder en kund i vanliga bibliotekstjänster, sköter en servicesituation på finska eller svenska och klarar det hjälpligt på ett annat språk känner till bibliotekets centrala interna kundrelationer
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> vägleder en ny kund i bibliotekets tjänster känner till bibliotekets centrala tjänster och erbjuder dem till olika kundgrupper, sköter en servicesituation på finska eller svenska samt på ett främmande språk och klarar sig hjälpligt på det andra inhemska språket handleder i användningen av elektroniska tjänster sköter bibliotekets centrala interna kundrelationer
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> erbjuder aktivt bibliotekets tjänster i olika situationer samt vägleder vid behov till andra tjänsteleverantörers tjänster, betjänar kunder på finska eller svenska, sköter smidigt en servicesituation på det andra inhemska språket och på ett främmande språk vägleder i bruket av elektroniska tjänster sköter mångsidigt bibliotekets centrala interna kundrelationer.

Behärskande av branschspecifik språkkunskap i utbildning som ordnas på ett främmande språk	
Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> deltar i vägledningen av en ny kund i bibliotekets tjänster vägleder en kund i sedvanliga bibliotekstjänster, sköter en servicesituation utöver på utbildningsspråket på finska eller svenska samt hjälper en kund vidare i en servicesituation på ett annat språk känner till bibliotekets centrala interna kundrelationer
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> vägleder en ny kund i bibliotekets tjänster känner till bibliotekets centrala tjänster och erbjuder dem till olika kundgrupper samt sköter en servicesituation utöver på utbildningsspråket på finska eller svenska samt på ett annat språk handleder i användningen av elektroniska tjänster sköter bibliotekets centrala interna kundrelationer
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> erbjuder aktivt bibliotekets tjänster i olika situationer samt vägleder vid behov till andra tjänsteleverantörers tjänster, betjänar kunder förutom på utbildningsspråket på finska eller svenska och sköter smidigt en servicesituation på ett annat språk vägleder i bruket av elektroniska tjänster sköter mångsidigt bibliotekets centrala interna kundrelationer.

Den studerande arbetar i processer i arbete med samlingar.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• deltar i skötseln av uppgifter som gäller underhållet av samlingar• ordnar biblioteksmaterial enligt bibliotekets anvisningar• förstår de centrala principerna för anskaffning av material i sitt arbete
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• sköter uppgifter som gäller underhållet av samlingar• ordnar noggrant biblioteksmaterial enligt bibliotekets praxis• berättar vid behov för en kund om de centrala principerna för anskaffningen av material
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• sköter mångsidigt och ansvarsfullt uppgifter som gäller underhållet av samlingen• ordnar självständigt biblioteksmaterial samt ser till samlingarnas allmänna intryck och hur material ställs fram• bedömer behoven av avskrivning och komplettering utgående från kundernas behov samt föreslår anskaffningar vid behov.

Den studerande informerar om bibliotekets tjänster.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• deltar i bibliotekets grundläggande kommunikation enligt dess praxis• följer under handledning organisationens visuella och andra anvisningar om kommunikation
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• informerar om bibliotekets tjänster• beaktar interna och externa målgrupper i informationen• känner till organisationens visuella och andra anvisningar om kommunikation och skriver meddelanden enligt dem
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• informerar mångsidigt om bibliotekets tjänster• beaktar interna och externa målgrupper i informationen samt väljer kommunikationskanaler som passar målgruppen• arbetar självständigt enligt organisationens visuella och andra anvisningar om kommunikation.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att utföra arbetsuppgifter i biblioteks- eller informationstjänst. Den studerande visar sina branschriktade språkkunskaper i kundservicesituationer utgående från sin språkliga bakgrund. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.10. Fakturering och reskontra, 15 kp (106381)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- sköta fakturering och reskontra för en organisation
- använda register, arbetsredskap och tillämpningsprogram
- granska anlända betalningar och sköta betalningsuppsmaningar.

Bedömning

Den studerande sköter fakturering och reskontra för en organisation.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• känner till organisationens praxis för godkännande av fakturor• granskar beställningar eller följbrev enligt anvisningar• konterar transaktioner eller granskar att konteringen är riktig enligt anvisningar• skriver fakturor enligt anvisningar och sänder dem till kunder• sparar vid behov fakturor i reskontran enligt anvisningar
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• känner till organisationens praxis för godkännande av fakturor och arbetar enligt dem• granskar beställningar eller följbrev enligt anvisningar och reder upp eventuella fel• konterar transaktioner eller granskar att konteringen är riktig• skriver fakturor och sänder dem till kunder genom att använda ekonomiförvaltningens tillämpningsprogram• sparar vid behov fakturor i reskontran
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• känner till organisationens praxis för godkännande av fakturor och tillämpar den i sitt arbete• granskar självständigt beställningar eller följbrev och reder upp fel• konterar transaktioner eller granskar att konteringen är riktig och gör de rättelser som behövs• sköter självständigt organisationens fakturering• sparar vid behov fakturor i reskontran.

Den studerande använder register, arbetsredskap och tillämpningsprogram.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• använder antingen kund-, leverantörs- eller produktregister i sitt arbete• använder vanliga arbetsredskap och tillämpningsprogram för kontor och ekonomiförvaltning• följer aktuella författningar, bestämmelse och anvisningar i arbetet• arkiverar dokument enligt organisationens anvisningar
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• upprätthåller antingen kund-, leverantörs- eller produktregister• använder arbetsredskap och tillämpningsprogram för kontor och ekonomiförvaltning• följer aktuella författningar, bestämmelser och anvisningar i arbetet• arkiverar dokument systematiskt och enligt organisationens anvisningar
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• upprätthåller självständigt antingen kund-, leverantörs- eller produktregister• använder arbetsredskap och olika tillämpningsprogram för kontor och ekonomiförvaltning i varierande situationer• följer aktuella författningar, bestämmelser och anvisningar i arbetet i varierande situationer• arkiverar dokument systematiskt enligt anvisningar och författningar.

Den studerande granskar anlända betalningar och sköter betalningsuppsättningar.

Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• granskar anlända betalningar enligt anvisningar• reder ut obetalda fakturor i ekonomiförvaltningens system under handledning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• granskar anlända betalningar• reder ut obetalda fakturor i ekonomiförvaltningens system• beaktar eventuella kreditfakturor och rabatter• sänder betalningsuppsättningar vidare
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• granskar anlända betalningar• reder självständigt ut obetalda fakturor i ekonomiförvaltningens system• beaktar eventuella kreditfakturor och rabatter• sänder betalningsuppsättningar vidare.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att arbeta med fakturering och reskontra i en organisation. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.11. Logistiktjänster, 15 kp (106382)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- sköta en organisations logistiska arbetsuppgifter
- sköta dokument som gäller logistiska processer
- skaffa de uppgifter om logistiska tjänster och olika aktörer som behövs i arbetet

Bedömning

Den studerande sköter en organisations logistiska arbetsuppgifter.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• förstår de logistiska funktionernas roll i organisationens verksamhet• betjänar kunder i vanliga logistiska arbetsuppgifter och klarar sig hjälpligt i en servicesituation även på ett främmande språk som är viktigt för organisationen
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• förstår de logistiska funktionernas betydelse som en del av organisationen som helhet• betjänar kunder i logistiska arbetsuppgifter och använder också ett främmande språk som är viktigt för organisationen
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• betjänar kunder i varierande logistiska arbetsuppgifter och använder också ett främmande språk som är viktigt för organisationen• deltar i planering och utveckling av logistiska arbetsuppgifter i organisationen• utvärderar resultatet av och kvaliteten på sitt arbete• utvärderar ändamålsenligheten i organisationens logistiska processer.

Den studerande sköter dokument som gäller logistiska processer.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• känner till de logistiska funktionernas informationsflöden och de dokument som ska användas• behandlar de dokument som hör till arbetet enligt anvisningar och använder också ett främmande språk som är viktigt för organisationen
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• skaffar information om de logistiska funktionernas informationsflöden och om dokumenteringar• behandlar de dokument som hör till arbetet och använder också ett främmande språk som är viktigt för organisationen
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• skaffar information om de logistiska funktionernas informationsflöden och om dokumenteringar• sköter självständigt de handlingar och dokument som hör till den logistiska processen och använder också ett främmande språk som är viktigt för organisationen.

Den studerande skaffar den information som behövs i arbetet om logistiska tjänster och olika aktörer.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• reder ut logistiska behov som gäller den egna arbetsuppgiften och verksamheten• skaffar information om logistiska tjänster och aktörer• kartlägger under handledning alternativa tjänsteleverantörer
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• skaffar mångsidigt information som gäller den egna arbetsuppgiften och utnyttjar den i sitt arbete• kartlägger tjänsteleverantörer för organisationens logistiska verksamhet• föreslår en tjänsteleverantör vid behov
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• skaffar på eget initiativ information som gäller den egna arbetsuppgiften i olika källor och utnyttjar den i sitt arbete och vid behov för beslut• kartlägger självständigt alternativa logistiska tjänster och deras producenter• föreslår lämpliga tjänsteleverantörer med motiveringar.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att utföra arbetsuppgifter inom logistik. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.12. Marknadsföringskommunikation och innehållsproduktion, 30 kp (106383)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- planera marknadsföringskommunikation och innehållsproduktion
- genomföra målinriktade lösningar för marknadsföringskommunikation
- producera innehåll och synlighet på nätet i många olika kanaler
- följa kommunikationens resultat och effektivitet.

Bedömning

Den studerande planerar marknadsföringskommunikation och innehållsproduktion.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• förstår marknadsföringskommunikationens roll som en del av organisationens kärnverksamhet• förstår den digitala marknadsföringens betydelse i organisationen• planerar en åtgärd inom marknadsföringskommunikation eller planerar innehåll kundorienterat
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• förstår marknadsföringskommunikationens roll som en del av organisationens kärnverksamhet• planerar en åtgärd inom marknadsföringskommunikation eller innehåll kundorienterat• utnyttjar digital marknadsföring i sina planer• gör upp budget för planerna
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar marknadsföringskommunikation som en del av organisationens kärnverksamhet• planerar målinriktat och kundorienterat en åtgärd inom marknadsföringskommunikation eller innehåll• utnyttjar digital marknadsföring i sina planer• gör upp motiverade budgetar för planerna• presenterar planen i sin arbetsgemenskap.

Den studerande genomför målinriktade lösningar för marknadsföringskommunikation.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> deltar i genomförandet av en åtgärd inom planerad marknadsföringskommunikation eller i produktion av innehåll med beaktande av kostnaderna förstår kraven på digital marknadsföring i genomförandet beaktar författningar, bestämmelser och etiska principer som gäller marknadsföring i sitt arbete
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> genomför åtgärderna för marknadsföringskommunikationen eller producerar innehållet enligt sina planer med beaktande av budgeten arbetar enligt anvisningar i digitala miljöer beaktar författningar, bestämmelser och etiska principer som gäller marknadsföring i sitt arbete
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> genomför marknadsföringskommunikationen och producerar innehåll inom ramarna för en budget som hen självständigt gjort upp använder mångsidigt olika metoder och kanaler inom marknadsföringskommunikation i sitt arbete arbetar i digitala miljöer med beaktande av kraven på olika metoder och kanaler beaktar författningar, bestämmelser och etiska principer som gäller marknadsföring i sitt arbete.

Den studerande producerar innehåll och synlighet på nätet i många olika kanaler.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt organisationens kommunikationsstrategi använder ett digitalt redskap för marknadsföringskommunikation i sitt arbete genomför kommunikation som medlem i en grupp använder sina färdigheter i kommunikation och interaktion i innehållsproduktion och använder också engelska
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt organisationens kommunikationsstrategi utnyttjar de möjligheter en digital verksamhetsmiljö erbjuder i sitt arbete genomför kommunikationen på överenskommet sätt i olika kanaler utnyttjar sina färdigheter i kommunikation och interaktion med beaktande av kundgruppen och använder också engelska
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt organisationens kommunikationsstrategi utnyttjar de möjligheter en digital verksamhetsmiljö erbjuder i sitt arbete och använder dem målinriktat planerar synlighet på nätet och genomför kommunikation i olika kanaler i samarbete med olika aktörer utnyttjar sina färdigheter i kommunikation och interaktion med beaktande av olika kundgruppen och använder också engelska smidigt.

Den studerande följer kommunikationens resultat och effektivitet.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• skaffar information om kommunikationens resultat och effektivitet• använder en metod för analys av digital marknadsföring• följer resultaten av den valda kommunikationsåtgärden
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• skaffar information om kommunikationens resultat och effektivitet• använder metoder för analys av digital marknadsföring• följer resultaten av den valda kommunikationsåtgärdens resultat och effektivitet• förstår de möjligheter som automationen av marknadsföringen ger i organisationen• presenterar resultat och leads för sitt team
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• använder mångsidigt metoder för analys av digital marknadsföring• följer och utvärderar resultaten av den valda kommunikationsåtgärdens resultat och effektivitet• utnyttjar i mån av möjligheter automationen av marknadsföringen i organisationen• rapporterar resultat och leads i sin arbetsgemenskap• kommer med idéer om utveckling av kommunikationen utgående från resultaten.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i ett yrkesprov genom att planera och genomföra marknadsföringskommunikation för sin organisation och producera innehåll för olika målgrupper. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.13. Försäljning, 30 kp (106384)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- förbereda sig på säljsituationer enligt försäljningsmålen
- kontakta kunder och kartlägga kundens behov
- erbjuda och sälja lämpliga produkt- eller servicelösningar till en kund
- göra en uppföljning.

Bedömning

Den studerande förbereder sig på säljsituationer enligt försäljningsmålen.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• ser till att den egna arbetsmiljön är ren och snygg samt att pris- och produktuppgifter är aktuella• känner till var produkter och produktgrupper är placerade• känner till försäljningsmålen och målen för merförsäljning samt tillgången på produkter som medlem i arbetsgruppen• tar reda på lämpliga kringprodukter enligt instruktioner• deltar i att förbereda en försäljningspunkt för försäljning med beaktande av att varor ställs fram på ett sätt som säljer• använder verksamhetsmiljöns säljsystem men får tidvis handledning• känner till de väsentliga författningarna och avtalen samt företagets egna anvisningar som gäller försäljning och följer dem i sitt arbete
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• ser till att den egna arbetsmiljön är ren och snygg, det visuella intrycket samt att pris- och produktuppgifter är aktuella• känner till var produkter och produktgrupper är placerade och ser för sin del till det visuella intrycket• tar reda på försäljningsmålen och målen för merförsäljning samt tillgång på produkter• tar reda på lämpliga kringprodukter• förbereder en försäljningspunkt för försäljning med beaktande av att varor ställs fram på ett sätt som säljer• använder verksamhetsmiljöns säljsystem och känner till försäljningsmålen• känner till de väsentliga författningarna och avtalen samt företagets egna anvisningar som gäller försäljning och följer dem i sitt arbete
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• ser på eget initiativ till att den egna arbetsmiljön är ren och snygg, det visuella intrycket samt att pris- och produktuppgifter är aktuella• känner till var produkter och produktgrupper är placerade och ser självständigt till det visuella intrycket• förstår försäljningsmålen och målen för merförsäljning samt tillgången på produkter eller tjänster och utvecklar sitt försäljningsarbete enligt erhållen respons• säljer lämpliga kringprodukter• förbereder en försäljningspunkt för försäljning med beaktande av att varor ställs fram på ett sätt som säljer• använder verksamhetsmiljöns säljsystem smidigt och beaktar försäljningsmålet• känner till de väsentliga författningarna och avtalen samt organisationens egna anvisningar som gäller försäljning och följer dem i sitt arbete.

Den studerande kontaktar kunder och kartlägger kundens behov.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • kontaktar kunder • kartlägger kundens behov
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • kontaktar kunder aktivt och på eget initiativ • betjänar kunden och beaktar också övriga kunder • kartlägger kundens behov heltäckande
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • kontaktar kunder aktivt, mål- och resultatinriktat och utnyttjar kunduppgifter • betjänar kunden i varierande situationer och beaktar också övriga kunder • kartlägger kundens behov heltäckande och målinriktat.

Den studerande erbjuder och säljer lämpliga produkt- eller servicelösningar till kunden.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • känner till de viktigaste produkterna och tjänsterna i den egna verksamhetsmiljön • beaktar aktuella kampanj- och säsongprodukter • känner till faktorer som påverkar köp och köpbeslut • erbjuder produkter eller tjänster som lämpar sig för kundens behov • känner till processen för beställning och leverans
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • känner till produkterna och tjänsterna i den egna verksamhetsmiljön • beaktar aktuella kampanj- och säsongprodukter • utnyttjar faktorer som påverkar köp och köpbeslut • erbjuder produkter eller tjänster som lämpar sig för kundens behov samt lämpliga kringprodukter och använder säljtekniker som organisationen rekommenderar • kan redogöra för olika möjliga finansieringslösningar • känner till processen för beställning och leverans och dess inverkan på en försäljningshändelse • avslutar köpet
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • känner ingående till produkterna och tjänsterna i den egna verksamhetsmiljön • beaktar aktuella kampanj- och säsongprodukter • utnyttjar effektivt faktorer som påverkar köp och köpbeslut • erbjuder produkter eller tjänster som lämpar sig för kundens behov samt lämpliga kringprodukter och skapar nya behov hos kunden utgående från dennas behov genom att använda olika säljtekniker • kan redogöra för olika eventuella finansieringslösningar • känner till processen för beställning och leverans och dess inverkan på en försäljningshändelse • avslutar köpet.

Den studerande gör en uppföljning.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• behandlar, förmedlar och sköter kundrespons och får tidvis handledning• deltar i behandlingen av reklamation• gör en uppföljning av överenskomna uppgifter enligt anvisningar i vanliga servicesituationer
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• behandlar, förmedlar och sköter kundrespons enligt anvisningar• behandlar och sköter reklamation enligt anvisningar• gör en uppföljning av överenskomna uppgifter enligt anvisningar i vanliga servicesituationer
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• behandlar och sköter kundrespons och säkerställer kundnöjdheten• behandlar och sköter reklamation och säkerställer kundnöjdheten• gör en uppföljning av överenskomna uppgifter enligt anvisningar i utmanande servicesituationer• samlar aktivt respons och utvecklingsidéer och för dem vidare.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att arbeta i försäljningsuppgifter. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.14. Löneräkning, 30 kp (106385)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- skaffa de uppgifter och det material som behövs för löneräkning
- räkna den lön som ska betalas för en lönebetalningsperiod
- sänder löneperiodens uppgifter för bokföring.

Bedömning

Den studerande skaffar de uppgifter och det material som behövs för löneräkning.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• skaffar materialet för löneräkning från organisationen• tar reda på dagarna för löneutbetalningen• känner till det kollektivavtal som ska tillämpas och huvuddragen i övrig lagstiftning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• skaffar materialet för löneräkning från organisationen• tar reda på dagarna för löneutbetalning och övriga tidtabeller• beaktar det kollektivavtal och övrig lagstiftning som ska tillämpas
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• skaffar materialet för löneräkning från organisationen• tar reda på det kollektivavtal som används i organisationen och tillämpar det• handlar i enlighet med den lagstiftning som påverkar löneräkning och tillämpar den på olika situationer.

Den studerande räknar den lön som ska betalas för en lönebetalningsperiod.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • använder sedvanliga arbetsredskap och tillämpningsprogram för kontor och ekonomiförvaltning • använder organisationens löneräkningsprogram • följer organisationens anvisningar om behandlingen av verifikaten från löneräkningen • känner till författningar och anvisningar som gäller arbetsuppgiften • räknar sedvanliga helhetslöner, de sedvanliga avdragen och den lön som ska betalas för månads- eller timavlönade för en lönebetalningsperiod, men får tidvis handledning • tar vid behov utskrifter av löneräkningen enligt anvisningar
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • använder arbetsredskap och tillämpningsprogram för kontor och ekonomiförvaltning • använder ett löneräkningsprogram • följer organisationens anvisningar om behandlingen av verifikaten från löneräkningen • iakttar författningar och anvisningar om arbetsavtalsförhållanden, löneräkning och beskattning • förbereder material för löneräkning enligt organisationens anvisningar • räknar sedvanliga helhetslöner, de sedvanliga avdragen och den lön som ska betalas för månads- eller timavlönade för en lönebetalningsperiod • tar vid behov utskrifter av löneräkningen
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • använder arbetsredskap och olika tillämpningsprogram för kontor och ekonomiförvaltning i varierande situationer • använder ett löneräkningsprogram självständigt • tillämpar författningar och anvisningar om arbetsavtalsförhållanden, löneräkning och beskattning • förbereder självständigt och på eget initiativ material för löneräkning enligt organisationens anvisningar • räknar helhetslöner inklusive prestationstillägg, naturaförmåner och semesterlön samt alla avdrag och den lön som ska betalas för månads- eller timavlönade för en lönebetalningsperiod • tar vid behov utskrifter av löneräkningen.

Den studerande sänder löneperiodens uppgifter för bokföringen.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• sänder löneperiodens uppgifter till bokföringen• räknar under handledning arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift för lönebetalningsperioden
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• sänder löneperiodens uppgifter till bokföringen och bedömer om de är riktiga• räknar arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift för lönebetalningsperioden
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• bedömer om uppgifterna för löneperioden är riktiga och sänder de kontrollerade uppgifterna för bokföringen• räknar självständigt arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift för lönebetalningsperioden• deltar tillsammans med bokföraren i avstämningen av löneuppgifterna mellan bokföringen och löneräkningen.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att utföra arbetsuppgifter inom löneräkning. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.15. Servicedesign, 15 kp (106386)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- avgränsa en kundgrupp och samla uppgifter om dess kundupplevelser
- beskriva olika skeden av och beröringspunkter på kundens väg i en utvald kundgrupp
- analysera verksamhet i valda beröringspunkter genom att utnyttja information som samlats in om kundgruppen
- förena kundernas och affärsverksamhetens behov genom metoder för servicedesign.

Bedömning

Den studerande avgränsar en kundgrupp och samlar uppgifter om dess kundupplevelser.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• arbetar med kunder• väljer under handledning ut en viss kundgrupp• deltar i kartläggning av kundgruppens verksamhet i servicesituationer• observerar eller skaffar information om kundupplevelser under handledning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• arbetar kundorienterat med kunder• väljer ut en viss kundgrupp och förstår dess värde för organisationen• kartlägger kundgruppens verksamhet och behov i servicesituationer• observerar och skaffar information om kundupplevelser
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• arbetar kundorienterat och innovativt med kunder• väljer ut en viss kundgrupp och motiverar dess värde för organisationen• kartlägger kundgruppens verksamhet, behov och förväntningar i servicesituationer• observerar och skaffar mångsidigt information om kundupplevelser.

Den studerande beskriver olika skeden och beröringspunkter på kundens väg i en utvald kundgrupp.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• beskriver kundens väg i sin kundgrupp• namnger beröringspunkterna• arbetar i beröringspunkten på kundens väg enligt sin arbetsbeskrivning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• beskriver kundens väg i sin kundgrupp• namnger beröringspunkterna och deras betydelse för kundgruppen• arbetar kundorienterat i olika beröringspunkter på kundens väg enligt sin arbetsbeskrivning
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• beskriver självständigt kundens väg i sin kundgrupp• namnger de viktigaste beröringspunkterna och deras betydelse för kundgruppen• arbetar i olika kanaler och i olika beröringspunkter på en egen kundens väg och observerar eller skaffar information om kundupplevelser• arbetar innovativt och kundorienterat i sitt arbete.

Den studerande analyserar verksamhet i valda beröringspunkter genom att utnyttja information som samlats in om kundgruppen.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> deltar i att definiera ett föremål för utveckling ger idéer till lösningar för det valda föremålet för utveckling deltar i utvärderingen av lösningar deltar i valet av en genomförbar lösning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> definierar ett föremål för utveckling och ett mål för det ger idéer till lösningar för de föremål för utveckling som hen observerat utvärderar sina lösningar väljer en lösning som är genomförbar och lönsam
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> definierar föremål för utveckling och mål för dem ger idéer till innovativa lösningar för de föremål för utveckling som hen observerat utvärderar och motiverar sina lösningar väljer och presenterar en realistisk och lönsam lösning.

Den studerande förenar kundernas och affärsverksamhetens behov genom metoder för servicedesign.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> deltar i utvecklandet av en överenskommen beröringspunkt med beaktande av kundernas och affärsverksamhetens behov
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> testar och utvecklar en överenskommen beröringspunkt med beaktande av kundernas och affärsverksamhetens behov samlar i enlighet med testplanen in respons om nyttan med utvecklingsåtgärderna
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> testar och utvecklar självständigt en överenskommen beröringspunkt med beaktande av kundernas och affärsverksamhetens behov samlar i enlighet med testplanen in respons om nyttan med utvecklingsåtgärderna förnyar tjänster utgående från erhållen respons.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att arbeta med kundservice och utveckla en kund- eller tjänsteupplevelse. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.16. Projektarbete, 15 kp (106387)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- göra upp en småskalig projektplan
- utarbeta och administrera dokumenten för projektet
- informera olika intressentgrupper om projektet
- följa upp och utvärdera förverkligandet av projektet.

Bedömning

Den studerande gör upp en småskalig projektplan.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • deltar i utarbetandet av en projektplan
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • gör upp en småskalig projektplan • kan kartlägga ekonomiska och övriga resurser som behövs för projektet
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • kan kartlägga ekonomiska och övriga resurser som behövs för projektet • gör upp och presenterar en projektplan.

Den studerande utarbetar och administrerar dokumenten för projektet.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • assisterar i utarbetandet av dokument och rapporter • använder redskap för projektadministration men får tidvis handledning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • utarbetar dokument för ett projekt • använder självständigt sedvanliga redskap för projektadministration
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • använder och administrerar dokument för projektet • använder effektivt redskap för projektadministration.

Den studerande informerar intressentgrupper om projektet.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • assisterar i informationsuppgifter för projektet
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • deltar i planeringen av den information om projektet som behövs • sköter arbetsuppgifter inom informationen för projektet
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • informerar självständigt om projektet enligt informationsplanen • utvärderar informationens effektivitet för olika målgrupper.

Den studerande följer och utvärderar förverkligandet av projektet.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• deltar i uppföljningen av hur projektet framskrider• använder redskap för rapportering om projektet
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• följer hur projektet framskrider, samlar in respons och sammanfattar resultat• presenterar åskådligt projektets resultat genom att utnyttja redskap för rapportering
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• utvärderar mångsidigt hur projektets verksamhet, resultat och mål har förverkligats genom att utnyttja projektredskap• utarbetar utgående från resultaten förslag till utveckling av projektet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att arbeta i ett projekt. Den studerande kan beskriva projektet och dess mål samt den egna rollen i projektet. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.17. Evenemangsproduktion, 15 kp (106388)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- komma med idéer till evenemang som lämpar sig för verksamhetsmiljön
- göra upp en genomförbar plan och budget
- nätverka och söka lämpliga samarbetspartner
- kommunicera och informera om evenemanget
- genomföra evenemanget eller en del av det enligt sin roll
- utvärdera hur evenemanget lyckats.

Bedömning

Den studerande kommer med idéer till evenemang som lämpar sig för verksamhetsmiljön.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• är med och kommer med idéer till evenemang med beaktande av organisationens mål
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• kommer med idéer till evenemang som lämpar sig för verksamhetsmiljön med beaktande av organisationens mål• motiverar mening och mål med evenemangen
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• kommer aktivt med idéer till evenemang med beaktande av organisationens mål• motiverar mening och mål med evenemangen med beaktande av målgrupperna och verksamhetsmiljön.

Den studerande gör upp en genomförbar plan och budget.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• är med i planeringen av ett evenemang• tar reda på budgeten för evenemanget• tar reda på, under handledning, vilka författningar som gäller för evenemanget samt frågor om säkerhet och tillstånd
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• gör upp en plan för ett småskaligt evenemang• deltar i utarbetandet av budget för evenemanget• tar reda på vilka författningar som gäller för evenemanget samt frågor om säkerhet och tillstånd
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• utarbetar en genomförandeplan för evenemanget• deltar i utarbetandet av budget för evenemanget• säkerställer att man har beaktat de författningar som gäller för evenemanget samt frågor om säkerhet och tillstånd.

Den studerande nätverkar och söker lämpliga samarbetspartner.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• förstår betydelsen och behovet av att nätverka för genomförandet av evenemanget• känner till de vanligaste lämpliga samarbetspartnerna för evenemanget
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• är med och kartlägger lämpliga samarbetspartner för evenemanget• deltar i verksamheten i ett existerande nätverk för evenemanget
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• kartlägger lämpliga samarbetspartner för evenemanget• nätverkar och kan samarbeta med samarbetspartnerna.

Den studerande kommunicerar och informerar om evenemanget.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">deltar i informationen om evenemanget med beaktande av målgruppernautarbetar informationsmaterial enligt anvisningaranvänder under handledning minst en kanal för kommunikation och information
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">informerar om evenemanget enligt anvisningar med beaktande av målgruppernabeaktar organisationens eventuella visuella uttryck i utarbetandet av informationsmaterialdeltar i kommunikationen och informationen om evenemanget i olika kanaler
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">arbetar aktivt på olika delområden i informationen om evenemanget med beaktande av målgruppernadeltar mångsidigt i kommunikationen och informationen om evenemangetanvänder medier som är ändamålsenliga med tanke på evenemanget och målgruppen.

Den studerande genomför evenemanget eller en del av det enligt sin roll.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">deltar i genomförandet av evenemanget enligt uppdragdeltar i arbeten efter evenemanget enligt uppdrag
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">deltar aktivt i genomförandet av evenemanget enligt uppdragdeltar på eget initiativ i arbeten efter evenemanget enligt uppdrag
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">genomför eller deltar i genomförandet av evenemanget som ansvarig medlem i arbetsgruppengör självständigt en uppföljning av evenemanget enligt uppdrag.

Den studerande utvärderar hur evenemanget lyckats.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">deltar i utvärderingen av evenemangets genomförande
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">utvärderar genomförandet och resultatet av evenemangetutvärderar sin andel av planeringen och genomförandet av evenemanget
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">utvärderar mångsidigt hur evenemanget genomförts i förhållande till målenför fram föremål för utveckling i planeringen och genomförandet av evenemangbedömer sina egna styrkor och vad som behöver utvecklas i planeringen och genomförandet av ett evenemang.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att arbeta med uppgifter inom evenemangsproduktion. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.18. Bokslutsnoteringar, 15 kp (106389)

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- granska bokföring
- gör ett bokslut med beaktande av periodiseringar och avskrivningar.

Bedömning

Den studerande granskar bokföring.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">granskar bokföring enligt anvisningarbeaktar i sitt arbete den lagstiftning som påverkar bokföringen
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">granskar bokföring med beaktande av avstämningar av konton och kontonas innehållbeaktar i sitt arbete den lagstiftning som påverkar bokföringen
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">granskar bokföring med beaktande av avstämningar av konton och kontonas innehållbeaktar i sitt arbete den lagstiftning som påverkar bokföringengör de rättelser som behövs (memorialverifikat).

Den studerande gör ett bokslut med beaktande av periodiseringar och avskrivningar.

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• beaktar den lagstiftning som påverkar bokslutet• gör periodiseringar vid behov• gör under handledning avskrivningar vid behov• gör under handledning ändringsverifikat för lagret• producerar från bokföringsprogrammet de rapporter och noter som behövs• avslutar räkenskapsperioden i bokföringsprogrammet under handledning
Nöjaktiga 2	
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• beaktar den lagstiftning som påverkar bokslutet• gör periodiseringar vid behov• gör avskrivningar vid behov• gör ändringsverifikat för lagret vid behov• producerar från bokföringsprogrammet de rapporter och noter som behövs• avslutar räkenskapsperioden i bokföringsprogrammet.
Goda 4	
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• beaktar den lagstiftning som påverkar bokslutet• gör självständigt periodiseringar vid behov• gör självständigt avskrivningar vid behov• gör självständigt ändringsverifikat för lagret• producerar självständigt från bokföringsprogrammet de rapporter och noter som behövs• avslutar självständigt räkenskapsperioden i bokföringsprogrammet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att arbeta i uppgifter för bokslut i en organisation. Organisationen kan också vara ett mikroföretag eller en liten förening. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.19. Arbeta i ett företag, 15 kp (106733)

Krav på yrkesskicklighet

Att planera affärsverksamheten i ett företag

Den studerande

- inhämtar den information som behövs i planeringen av de olika delområdena i företagets affärsverksamhet
- gör en kundorienterad åtgärdsplan och preciserar företagets mål
- gör upp budgetar och en finansieringsplan och är medveten om företagarens ställning
- identifierar de centrala riskerna med företagsverksamhet
- förstår kraven på och betydelsen av hållbar utveckling för affärsverksamheten.

Att skapa samarbetsnätverk som främjar affärsverksamheten

Den studerande

- skaffar centrala samarbetspartner för affärsverksamheten
- kommer överens om samarbetet med samarbetspartnerna

- ingår vid behov samarbetsavtal och beaktar ansvar och skyldigheter.

Att utöva företagsverksamhet

Den studerande

- utövar företagsverksamhet på egen hand eller som del av ett samarbetsnätverk
- sköter det delområde av affärsverksamheten som man kommit överens om
- löser på ett kundorienterat sätt problemsituationer som gäller företagets verksamhet
- följer verksamhetsområdets lagstiftning.

Att utvärdera och utveckla verksamheten i ett företag

Den studerande

- sätter upp mål för sin verksamhet i enlighet med företagets strategiska mål
- ger konstruktiva och motiverade förslag på utveckling av företagets verksamhet och beaktar kvalitets- och kostnads mål
- beaktar i sina planer kundernas och intressentgruppernas förväntningar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att utöva företagsverksamhet. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov, kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.20. Planering av företagsverksamhet, 15 kp (106732)

Krav på yrkesskicklighet

Att söka fram och komma med idéer till möjligheter för affärsverksamhet

Den studerande

- kartlägger företag och kunder inom den bransch hen valt
- bedömer utifrån kartläggningen möjligheterna för affärsverksamhet
- förstår kraven på och betydelsen av hållbar utveckling för affärsverksamheten.

Att utveckla affärsidén och utarbeta en affärsverksamhetsplan

Den studerande

- utreder utvecklingsutsikterna för marknaden och konkurrenssituationen
- kartlägger affärsidéer och väljer den mest genomförbara av dem
- gör en plan över företagets funktioner
- beräknar intäkterna och kostnaderna för företagsverksamheten och planerar finansieringen
- beaktar verksamhetsområdets lagstiftning i planeringen.

Att skapa nätverk med intressentgrupperna

Den studerande

- väljer intressentgrupper som är centrala för verksamheten
- presenterar företagets verksamhetsmodell på ett kundorienterat sätt för en central intressentgrupp.

Att utarbeta dokumenten för grundandet av ett företag

Den studerande

- väljer en lämplig företagsform
- beräknar den nödvändiga finansieringen
- utreder de centrala dokumenten för grundandet av ett företag och utarbetar dem.

Utvärdering av styrkor och kunnandet

Den studerande

- kartlägger sina styrkor i att verka som företagare
- lyfter fram det kunnande hen behöver i företagsverksamheten.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att på egen hand eller i grupp utarbeta en affärsverksamhetsplan för sin utvecklade affärsidé. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.21. Arbete som kräver spetskompetens, 15 kp (106730)

Krav på yrkesskicklighet

Utveckling av kunnandet

Den studerande

- utvärderar sitt eget kunnande och identifierar sina styrkor och utvecklingsområden samt ger motiveringar
- utarbetar en utvecklingsplan för sin egen del, så att den stöder utvecklingen till spetskompetens inom branschen
- utvecklar sitt kunnande och sitt sätt arbeta utifrån respons
- arbetar i föränderliga situationer
- arbetar långsiktigt genom att utveckla sitt arbete
- arbetar som en del av teamet och delar med sig av sitt kunnande till de andra.

Arbete med uppgifter som kräver spetskompetens inom branschen

Den studerande

- väljer arbetsmetoder, arbetsredskap och material samt använder dem i förändringssituationer
- provar nya arbetsmetoder i sitt arbete
- inhämtar och tillämpar den information som behövs i arbetet
- arbetar kostnadseffektivt och så att det främjar företagets resultat
- främjar användningen av nya arbetssätt och -metoder i arbetsgemenskapen
- stärker och skapar nya kundkontakter
- följer arbetarskyddsbestämmelserna och -anvisningarna i sitt arbete.
- förutser risker och meddelar om riskfaktorer i arbetet
- säkerställer kundsäkerheten
- arbetar ergonomiskt riktigt och ser till sin arbetsförmåga
- håller sin arbetsmiljö ren och snygg.

Att beakta kvalitetskraven

Den studerande

- sätter upp sina mål och planerar sitt eget arbete och sin tidsplan på ett realistiskt sätt
- arbetar enligt företagets eller organisationens kvalitetskrav
- upptäcker avvikelser i kvaliteten och söker lösningar till dem
- arbetar enligt företagets och organisationens principer för hållbar utveckling.

Arbete i nätverk inom branschen

Den studerande

- kommunicerar med kunderna och i arbetsgemenskapen på svenska eller finska och på minst ett främmande språk
- känner till de centrala nationella och internationella nätverken inom branschen
- använder sig av nätverken i sitt arbete.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att utföra krävande arbetsuppgifter inom den egna branschen. Kunnandet kan också visas i nationella och internationella tävlingssituationer eller i träning inför tävlingssituationerna. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller en anpassning av bedömningen är inte möjliga i denna examensdel.

2.22. Verksamhet med ansvar för klimatet, 15 kp (106735)

Krav på yrkesskicklighet

Att utreda utgångspunkterna för klimatförändringen

Den studerande

- förstår klimatförändringen som fenomen och hur människans verksamhet påverkar den samt behovet av lösningar
- känner till särdragen i den finländska verksamhetsmiljön gällande begränsningen av klimatförändringen och anpassningen till den
- känner till centrala faktorer som inverkar på klimatförändringen inom den egna branschen
- känner igen sätt att begränsa klimatförändringen och anpassa sig till den i sitt eget arbete.

Att presentera effekter och lösningar på klimatförändringen

Den studerande

- utreder vilken klimatpåverkan organisationens verksamhet, produkt eller tjänst har
- föreslår och tar fram idéer till praktiska lösningar för att begränsa klimatförändringen och anpassa sig till den
- bedömer och jämför genomförbarheten och ekonomin i de påtänkta klimatlösningarna
- föreslår praktiskt genomförbara och motiverade lösningar för utvecklingen av sitt eget arbete, verksamheten i arbetsgemenskapen och produkter eller tjänster som minskar klimatpåverkan.

Att stöda verksamhet med ansvar för klimatet

Den studerande

- informerar om klimatlösningar i sin arbetsgemenskap
- organiserar verksamhet, genom vilka man utvecklar klimatmedvetenhet och klimatfrågor i arbetsgemenskapen
- inspirerar med sin egen verksamhet andra till klimatansvar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i praktiska arbetsuppgifter i ett yrkesprov genom att arbeta på ett klimatansvarigt sätt i sin egen bransch. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.23. Att fungera i en internationell arbetsmiljö, 15 kp (106734)

Krav på yrkesskicklighet

Att förbereda sig för arbete i en internationell arbetsmiljö.

Den studerande

- söker information om och bekantar sig med en internationell arbetsmiljö och den kommande arbetsuppgiften
- bekantar sig med kulturen och samhället i länder som är relaterade till arbetsuppgiften
- sköter de arrangemang och dokument som behövs i internationella arbetsuppgifter
- tar reda på och kommer överens om målen och innehållet för arbetsuppgiften
- tar i beaktande de krav, behov och tidtabell som arbetsmiljön och -uppgiften förutsätter.

Interaktion i en internationell arbetsmiljö

Den studerande

- fungerar i växelverkan med en internationell arbetsgemenskap och med internationella kunder
- använder branschens centrala ordföråd på ett främmande språk
- delar med sig av sitt kunnande i en internationell arbetsmiljö
- använder olika kommunikationskanaler på ett ansvarsfullt sätt
- fungerar med människor från olika kulturella bakgrunder
- fungerar enligt arbetskulturen.

Att arbeta i en internationell miljö

Den studerande

- följer gemensamt överenskomna arbetstider och arbetssätt
- fungerar flexibelt i olika situationer
- följer författningar och anvisningar relaterade till arbetsuppgiften
- beaktar risker i samband med hälsa och säkerhet
- fungerar på ett ansvarsfullt och etiskt sätt
- fungerar på ett sätt som främjar jämställdhet och jämlikhet.

Att använda och dela det internationella kunnande

Den studerande

- bedömer betydelsen av det kunnandet som hen förvärvat i internationella uppgifter för sin karriär
- använder sig av sitt internationella kunnande i arbetet
- utvärderar hur arbetsmetoder och verksamhetskulturer i länder i samband med arbetsuppgiften inverkar på hur smidigt arbetet sker och på slutresultatet
- delar med sig av sitt internationella kunnande i arbetsgemenskapen.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en internationell arbetsmiljö eller i ett projekt utomlands eller hemma. Till de delar den yrkesskicklighet som examensdelen förutsätter inte kan bedömas utifrån yrkesprovet, kompletteras påvisandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.24. Förberedelse för arbetsplatshandledaruppgifter, 5 kp (106731)

Krav på yrkesskicklighet

Att verka som kontaktperson

Den studerande

- sätter sig in i examensgrunderna inom den egna branschen och förstår kopplingen mellan arbetsuppgifterna och examensgrunderna
- sätter sig in i arbetsfördelningen mellan utbildningsanordnaren och arbetsplatsen i anordnandet av yrkesutbildning
- utreder möjligheterna att ordna utbildning och yrkesprov på arbetsplatsen
- informerar om anordnandet av yrkesutbildning på arbetsplatsen tillsammans med utbildningsanordnaren
- arbetar i interaktion med olika studerande och arbetstagare.

Förberedelse inför handledningssituationer

Den studerande

- sätter sig in i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet som gäller den studerande som handleds
- deltar i planeringen av förvärvandet av kunnande på arbetsplatsen
- deltar i introduktionen av arbetarskydd, arbetsplatsens instruktioner och rutiner för den studerande som handleds
- planerar handledningen av och tidsplanen för den studerande
- följer med olika handledningssituationer
- använder digitala verktyg på ett ändamålsenligt sätt
- utvärderar sin egen handledningskompetens och preciserar sina utvecklingsbehov.

Respons på utvecklingen av kunnandet

Den studerande

- jämför det förvärvade kunnandet med de uppställda målen
- ger konstruktiv respons på utvecklingen av kunnandet
- beaktar i responsen de studerande som är i behov av särskilt stöd samt studerande från olika språk- och kulturgrupper.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att verka som kontaktperson på arbetsplatsen och öva och förbereda sig inför handlednings- och responsituationer. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.25. Kunnande i kommunikation och interaktion (12 kp i svenskspråkig utbildning), 11 kp (106727)

I svenskspråkig utbildning har kunnande i kommunikation och interaktion en omfattning på 12 kompetenspoäng.

Delområdet kommunikation och interaktion på modersmålet ska avläggas och undervisas, så att modersmålet är svenska, finska eller samiska enligt utbildningsanordnarens undervisnings- och examensspråk. Delområdet kommunikation och interaktion på modersmålet kan enligt den studerandes beslut avläggas och undervisas även i form av svenska eller finska som den studerandes andraspråk, romani, teckenspråk eller något annat språk som är den studerandes modersmål om utbildningsanordnaren erbjuder denna möjlighet.

Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- behärskar skriftspråkets normer
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, samiska

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer på samiska

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de texter och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter på samiska

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter med anknytning till den egna branschen och arbetslivet
- känner till praxis inom skriftspråket
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter på samiska

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, romani

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer på romani

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter på romani

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- behärskar skriftspråkets normer
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter på romani

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, teckenspråk

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att i olika kommunikationssituationer använda teckenspråk

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda teckenspråkiga texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån presentationer och vad hen sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika teckenspråkiga texter

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- producerar texter enligt strukturen i teckenspråket
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Kännedom om det svenska teckenspråket samt former och betydelse av litteratur på teckenspråket

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika genrer av litteratur på teckenspråket
- ser på och analyserar texter på teckenspråk.

Att tolka och producera olika tecknade texter

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar teckenspråkiga texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på tecknade texter
- redigerar sina teckenspråkiga texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska för teckenspråkiga

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer på svenska genom att vid behov använda tolk

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och gruppsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört eller fått tolkat, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter på svenska genom att vid behov använda tolk

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- använder huvudsakligen språkets grundstrukturer
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer genom att vid behov använda tolk samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, studerandes eget modersmål

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer på sitt eget modersmål

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter på sitt eget modersmål

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- behärskar skriftspråkets normer
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter på sitt eget modersmål

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kunnande och interaktion på modersmålet, svenska som andraspråk

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället
- utvecklar målmedvetet sina kunskaper i svenska.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- använder huvudsakligen språkets grundläggande strukturer
- använder skriftspråkets normer på ett ändamålsenligt sätt
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser svensk litteratur.

Att tolka och producera olika texter

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter

- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket, finska

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att använda det finska språket i muntliga och skriftliga kommunikationssituationer

Den studerande

- använder sina färdigheter i finska muntligt och skriftligt i olika slags kommunikationssituationer
- uttrycker sig ändamålsenligt med beaktande av situation och i växelverkan med andra
- analyserar, tolkar och producerar texter och instruktioner
- fördjupar sin uppfattning om de egna färdigheterna i finska och utvecklar sina strategier för språkstudier.

Att söka och använda information från olika finskspråkiga källor

Den studerande

- söker information från olika källor på finska
- granskar kritiskt och använder olika typer av informationskällor på ett mångsidigt sätt i sin kommunikation.

Att förstå betydelsen av att kunna finska i situationer och sammanhang som anknyter till arbetslivet

Den studerande

- förstår betydelsen av det finska språket i vardagen och inom arbetslivet
- utvecklar sina färdigheter i finska i olika slags kommunikationssituationer med anknytning till arbetsliv.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att diskutera och argumentera målinriktat och ändamålsenligt

Den studerande

- tar aktivt del av diskussioner
- uttrycker, formulerar och motiverar sina åsikter i växelverkan med andra
- värdesätter och tar andras åsikter i beaktande i diskussion.

Att tolka och producera texter som anknyter till arbetsliv

Den studerande

- uttrycker och tolkar texter som anknyter till det egna yrkesområdet
- producerar ändamålsenliga texter som behandlar den egna inriktningen och yrkesområdet.

Att utveckla strategier för språkstudier

Den studerande

- utvecklar sina färdigheter för språkstudier och lär sig att använda ändamålsenliga hjälpmedel för studierna och för att utveckla sina kunskaper.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på ett främmande språk

Obligatoriska mål för kunnandet, 3 kp

Att använda ett främmande språk i olika kommunikationssituationer

Den studerande

- klarar av muntliga kommunikationssituationer
- producerar texter som behövs i kommunikationen
- diskuterar om sina arbetsuppgifter
- producerar texter som gäller branschen
- tolkar texter som gäller branschen
- utvärderar och utvecklar sin språkkunskap.

Att skaffa information från olika källor på främmande språk

Den studerande

- letar från olika källor efter information på ett främmande språk som behövs för verksamheten
- utvärderar och väljer information utifrån ändamålsenlighet, tillförlitlighet och aktualitet.

Att fungera i en miljö med språklig och kulturell mångfald

Den studerande

- känner till hur språket och kulturen hen studerar påverkar kommunikationssituationer
- kommunicerar i en flerspråkig och mångkulturell miljö
- bemöter människor jämlikt och med högaktning.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Kommunikation på ett främmande språk i arbetslivssituationer

Den studerande

- klarar av många olika kommunikationssituationer som gäller arbetet
- uttrycker sig på det sätt som situationen kräver.

Att fungera som en aktiv medborgare i olika samband på främmande språk

Den studerande

- fungerar som en aktiv medborgare genom att använda det främmande språket
- kommunicerar på ett främmande språk i arbetet och i vardagen och förstår sina rättigheter och skyldigheter
- beaktar i sin verksamhet de centrala dragen i olika kulturer.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Verksamhet i den digitala miljön

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Val och användning av utrustning för informations- och kommunikationsteknik

Den studerande

- väljer utrustning och applikationer som är lämpliga för användningsändamålet
- använder ändamålsenliga digitala apparater.

Användning av digitala tjänster och applikationer

Den studerande

- söker, hanterar och delar information i olika former
- bedömer om det digitala innehållet är säkert
- använder de vanligaste applikationerna för textbehandling, kalkylprogram och presentationsgrafik
- använder ändamålsenliga digitala tjänster och applikationer i sina arbetsuppgifter.

Att arbeta ansvarsfullt och säkert

Den studerande

- iakttar anvisningar om dataskydd och datasäkerhet
- skyddar sina personliga uppgifter och sin integritet
- känner igen de vanligaste cyber- och datasäkerhetshoten
- använder meddelandetjänster och sociala medier på ett ansvarsfullt sätt
- använder och delar digitalt innehåll och beaktar upphovsrätten
- känner till hur användning av digitala apparater och applikationer påverkar hälsan och välbefinnandet.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att använda digitala miljöer och applikationer

Den studerande

- identifierar de sociala nätverk som är centrala för arbetet
- använder plattformar och tjänster för att arbeta gemensamt
- bygger upp en professionell identitet på nätet.

Att producera och dela digitala innehåll

Den studerande

- producerar och delar digitalt innehåll på ett ansvarsfullt sätt i yrkesrelaterade nätverk
- använder eller bearbetar innehåll och beaktar användar- och upphovsrättigheter.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Konst och kreativt uttryck

Obligatoriska mål för kunnandet, 1 kp

Förstår kulturens och konstens betydelse för välbefinnandet

Den studerande

- använder olika former av kultur och konst i sitt arbete
- känner igen exempel på lokal och nationell kultur och konst
- förstår hur konst och kultur påverkar välbefinnandet.

Uttrycker sig själv genom konst och kreativt uttryck

Den studerande

- utvecklar sitt eget kreativa uttryck
- uttrycker sig själv genom konst och kreativt uttryck självständigt eller tillsammans med andra.

Uttrycker sig kreativt genom att skriva

Den studerande

- provar på olika metoder för kreativt skrivande
- använder olika fiktiva texter i sitt skrivande
- använder skönlitteratur som stöd för sitt arbete.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Observerar och samlar information om kulturmiljön och fenomen i den

Den studerande

- observerar sin kulturmiljö
- samlar information om fenomen i sin kulturmiljö ur ett fritt valt perspektiv.

Planerar och provar att genomföra ett verk, en produkt eller en tjänst genom kreativt uttryck

Den studerande

- planerar ett verk, en produkt eller en tjänst genom metoder för kreativt uttryck
- provar att genomföra ett verk, en produkt eller en tjänst genom kreativt uttryck.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

2.26. Kunnande i matematik och naturvetenskaper, 6 kp (106728)

Matematik och tillämpad matematik

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Grundläggande matematik i arbetslivet och vardagen

Den studerande

- utför grundläggande räkneoperatiner med heltal, decimaltal och bråktal
- räknar procenträkning
- utför beräkningar i ekonomisk matematik (inkomster, utgifter, placeringar, lån och skatter)
- omvandlar måttenheter
- löser förstgradsekvationer
- utför de vanligaste area- och volymeräkningarna
- räknar med skala
- använder geometrin i en rätvinklig triangel för att lösa praktiska problem.

Att använda logisk slutledningsförmåga, matematiska metoder och hjälpmedel för att lösa matematiska problem

Den studerande

- beskriver enkla problem genom förstgradsekvationer och ofullständiga andragradsekvationer, löser dem och tolkar resultaten
- använder räknare, kalkylprogram och andra hjälpmedel för att lösa problem
- söker från tabeller och grafer information som behövs för att lösa problem
- hanterar och konkretiserar statistiskt material
- fastställer och tolkar nyckeltal (medelvärde, typvärde och median) i statistiskt material
- observerar samband mellan storheter samt proportionaliteter.

Att bedöma resultatens korrekthet och storleksordning samt den använda lösningsmetoden

Den studerande

- kontrollerar att beräkningarna är riktiga
- kontrollerar att resultatets enhet och siffernoggrannhet är logiska
- bedömer om lösningsmetoden som användes är ändamålsenlig.

Att utvärdera matematiskt kunnande och identifiera dess betydelse

Den studerande

- identifierar sina egna styrkor samt utvecklingsområden i sitt matematiska kunnande
- förstår matematikens betydelse som arbetsredskap i arbets- och vardagslivet.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att lösa matematiska problem genom slutledningar, ekvationer och grafer

Den studerande

- använder andragradsekvationer, ekvationspar, tabeller och grafer för att lösa matematiska problem
- känner igen en exponentiell modell och löser enkla exponentialekvationer
- använder trigonometri med rät- och snedvinkliga trianglar för att lösa matematiska problem.

Att inhämta, gruppera och tolka matematisk information

86

Den studerande

- använder statistik, tabeller och grafiska framställningar för att identifiera och jämföra matematisk information
- känner till begreppet normalfördelning och hur ett normalfördelat material framställs grafiskt
- samlar in, grupperar och analyserar tabeller och grafisk information från olika källor.

Att producera information utifrån statistiskt material samt beräkning av sannolikheter

Den studerande

- tar fram och tolkar lägesmått och standardavvikelse samt väntevärden för en diskret fördelning utifrån statistiskt material
- förstår betydelsen av sannolikhetsberäkningar och beräknar klassiska sannolikheter.

Att bedöma lösningarnas riktighet och resultatens storleksordning

Den studerande

- kontrollerar att matematiska lösningar är riktiga
- bedömer storleksordningen av matematiska resultat.

Att tillämpa ekonomisk matematik

Den studerande

- gör kostnads- och lönsamhetsjämförelser
- drar slutsatser utifrån kostnads- och lönsamhetsjämförelserna.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpning av dem

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att identifiera beroendeförhållanden mellan fysikaliska begrepp och storheter samt utföra räkneoperationer

Den studerande

- beskriver och förklarar vanliga fysikaliska fenomen (rörelse, kraft, energi, värme och elektricitet) med hjälp av centrala begrepp
- kopplar samman vanliga egenskaper och storheter som anknyter till fysikaliska fenomen
- löser enkla räkneuppgifter som anknyter till likformig rörelse och energi.

Att identifiera beroendeförhållanden mellan kemiska begrepp och storheter samt utföra räkneoperationer

Den studerande

- beskriver och förklarar vanliga kemiska fenomen (grundämnen och föreningar, blandningar, kemiska reaktioner och bindningar, oxidation och reduktion samt syror och baser) med kemiska begrepp
- kopplar samman vanliga egenskaper och storheter som anknyter till kemiska fenomen
- löser enkla räkneuppgifter som gäller substansmängd och koncentration.

Tillämpning av och kunnande inom kemi och fysik i arbetslivet och i vardagen

Den studerande

- förstår varför fysik och kemi behövs i vardags- och arbetslivet
- förstår vilka fysikaliska lagbundenheter och säkerhetsperspektiv som bör beaktas i vardags- och arbetslivet
- beaktar egenskaperna hos de kemiska ämnen som används i vardags- och arbetslivet samt eventuella miljörisker
- identifierar miljökonsekvenserna av fenomen och ämnen
- använder säkerhetsdatablad för kemikalier
- hanterar kemiska ämnen utan att orsaka fara för sig själv, andra eller miljön
- identifierar sina egna styrkor och utvecklingsområden i fråga om kunnandet i fysik och kemi.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att utföra experimentella mätningar och observationer av fysikaliska och kemiska fenomen

Den studerande

- utför experimentella mätningar och observerar fenomen inom mekanik och energi samt lagbundenheter med hjälp av lämpliga metoder och redskap
- utför experimentella mätningar och observerar kemiska fenomen och lagbundenheter som berör syror och baser, oxidation och reduktion samt organisk kemi med hjälp av lämpliga metoder och redskap.

Hantering av experimentella mätresultat och analys av observationer

Den studerande

- presenterar centrala mätresultat med tabeller och grafiska framställningar
- behandlar mätresultat med matematiska metoder och skapar modeller för observerade fenomen
- definierar eventuella felkällor i mätresultat och anger resultaten med lämplig noggrannhet
- bedömer tillförlitligheten hos mätresultat
- drar slutsatser utifrån mätresultat.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

2.27. Kunnande om samhälle och arbetsliv, 9 kp (106729)

Att verka i samhället och som medborgare

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att verka i det finländska samhället

Den studerande

- känner till medborgarnas grundläggande rättigheter och skyldigheter
- följer principerna om jämställdhet och likabehandling
- fungerar som en aktiv medborgare och använder mångsidiga påverkningssätt.

Att använda samhällets tjänster och att vara konsument

Den studerande

- känner till och kan använda samhällets tjänster
- känner till sina rättigheter och skyldigheter som konsument
- är en ansvarsfull konsument
- inhämtar den information hen behöver i konsumentfrågor.

Att planera den egna ekonomin och bedöma ekonomiska risker

Den studerande

- utvärderar och identifierar faktorer som påverkar den egna ekonomiska situationen
- följer upp sina inkomster och utgifter
- planerar inköp
- jämför olika finansieringsalternativ
- ställer upp personliga ekonomiska mål
- förutser riskfaktorer som påverkar den egna ekonomin i olika livssituationer.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att delta och påverka i samhället

Den studerande

- söker information om möjligheter till samhällelig påverkan
- följer det samhällliga beslutsfattandet
- deltar i samhällelig påverkan.

Att bedöma branschens betydelse i samhället

Den studerande

- följer den samhällliga diskussionen inom branschen
- bedömer branschens betydelse i samhället och dess framtidsutsikter.

Samhällsekonomin grunder och centrala aktörer

Den studerande

- följer de ekonomiska nyheterna
- förstår hur utvecklingen av den samhällliga och ekonomiska situationen påverkar i allmänhet och i fråga om arbetsplatser och sysselsättning inom den egna branschen
- förstår samhällsekonomin grunder, grundläggande begrepp och centrala aktörer.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Att verka i arbetslivet

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att analysera situationen på arbetsmarknaden och behov av kunnande inom branschen

Den studerande

- analyserar situationen på arbetsmarknaden inom branschen
- känner till de centrala principerna i arbetsmarknadssystemet
- känner till de centrala yrkesmässiga nätverken inom branschen
- känner till det kunnande som krävs i olika arbetsuppgifter inom branschen.

Att ingå ett arbetsavtal med en arbetsgivare

Den studerande

- sätter sig in i den egna branschens arbetsvillkor och den centrala arbetslagstiftningen
- granskar innehållet i arbetsavtalet, vid behov med hjälp av en sakkunnig.

Att vara en del av en arbetsgemenskap

Den studerande

- följer de angivna arbetstiderna och de överenskomna verksamhetssätten samt arbetar flexibelt i olika situationer
- följer i sitt arbete anvisningarna om utseende och klädsel
- använder i sitt arbete ändamålsenliga skyddskläder och följer arbetarskyddsanvisningarna
- arbetar som en del av mångfaldig och mångkulturell arbetsgemenskap.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att vara medlem i en arbetsgemenskap

Den studerande

- identifierar sin egen roll som medlem i arbetsgemenskapen
- arbetar i enlighet med arbetsplatsens verksamhetskultur
- följer och utvecklar de överenskomna verksamhetssätten.

Att fungera i olika interaktions- och grupsituationer i arbetslivet

Den studerande

- fungerar konstruktivt i olika interaktionssituationer i arbetslivet
- utvecklar sina interaktionsfärdigheter utifrån respons
- fungerar i grupsituationer enligt sin egen arbetsuppgift och arbetsplatsens verksamhetskultur
- använder ändamålsenlig psykologisk kunskap för att främja det egna och arbetsgemenskapens välbefinnande.

Att utreda arbetsuppgifterna inom branschen på den nationella och internationella arbetsmarknaden

Den studerande

- söker självständigt information om arbetsplatser inom den egna branschen på den nationella och den internationella arbetsmarknaden
- hittar arbetsplatser som är lämpliga för hen själv på den nationella och den internationella arbetsmarknaden.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Färdigheter i studie- och karriärplanering

Obligatoriska mål för kunnandet, 1 kp

Att identifiera egna intressen, möjligheter och behov av stöd

Den studerande

- följer med sina framsteg i lärandet och i sitt förvärvande av kunnande samt identifierar eventuella behov av stöd
- identifierar sina intresseområden och möjligheter inom yrkesområdet
- tar reda på och identifierar sina styrkor, färdigheter och utvecklingsområden
- utvärderar sitt eget lärande och kunnande regelbundet.

Att göra val gällande den egna examen och karriären

Den studerande

- tar reda på alternativ som är lämpliga för hen själv och som stöder den egna karriärplanen genom att använda olika informationskällor och digitala handledningstjänster
- känner till uppbyggnaden av examen, de prestationer som krävs och de valmöjligheter som främjar placeringen i arbetslivet och den egna karriärplanen
- följer med hur avläggandet av examen framskrider
- använder ändamålsenliga lärmiljöer för förvärvandet av kunnande.

Att under avläggandet av examen inhämta information om olika möjligheter till vidareutbildning och om utbildningsutbud

Den studerande

- använder informationskällor, handledningstjänster och ansökningssystem för vidareutbildning och för att planera framtiden
- söker information om olika alternativ för vidareutbildning som är lämpliga för hen själv och utarbetar en karriärplan
- bekantar sig med inträdeskraven, ansökningsförfarandet och antagningskriterierna för vidareutbildning.

Förberedelser för att hitta ett arbete och presentera sitt kunnande under avläggandet av examen

Den studerande

- bekantar sig med de möjligheter och arbetsmiljöer som arbetslivet erbjuder samt kartlägger karriäralternativ som är lämpliga för hen själv
- synliggör sitt eget kunnande och sina styrkor då hen är arbetssökande och presenterar sitt kunnande på ett omfattande sätt
- söker arbetsplatser och använder olika ansökningssystem och ansökningsmetoder
- uppdaterar sin karriärplan med tanke på anställning.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet

Obligatoriska mål för kunnandet, 1 kp

Att arbeta i enlighet med företagets mål

Den studerande

- förstår betydelsen av företagsverksamhet i samhället
- arbetar kundorienterat och ekonomiskt
- förstår betydelsen av sitt eget arbetssätt i arbetsgemenskapen.

Att utvärdera en affärsidé och möjligheterna att genomföra den

Den studerande

- framför en affärsidé med beaktande av kundernas behov
- finner de centrala tjänster och informationskällor som stöder grundande av ett företag
- tar reda på vilka nätverk som behövs för att genomföra affärsidén
- bedömer de ekonomiska förutsättningarna för att genomföra en affärsidé
- bedömer sina färdigheter att verka som företagare
- utreder risker och möjligheter i affärsverksamheten.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnandet

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att ta vara på sin hälsa och funktionsförmåga

Den studerande

- söker mångsidig information om hälsan i sin åldersklass och om möjligheterna att främja sin egen hälsa och funktionsförmåga
- utarbetar en mångsidig plan för främjande av sin egen hälsa och sitt eget välbefinnande som uppdateras enligt situationen, och som beaktar betydelsen av motion, näring, återhämtning, sömn, psykiskt välbefinnande, nikotinfrihet och drogfrihet, sexuell hälsa och mänskliga relationer för upprätthållandet av studie- och arbetsförmågan
- främjar aktivt sin hälsa och sitt välbefinnande, och utvärderar realistiskt även utifrån respons hur planen förverkligats och hur målen uppnåtts.

Att utvärdera verksamhetsmiljön samt säkerhet och sundhet i verksamheten

Den studerande

- följer de överenskomna anvisningarna för säkerhet och hälsofrämjande tillsammans med andra och bedömer eventuella behov av att utveckla sitt arbetssätt
- främjar sin arbetsförmåga och beaktar i sitt arbete belastningsfaktorerna i yrket på ett mångsidigt sätt
- tar reda på hur ergonomi inverkar på arbetsförmågan i olika arbetsmiljöer.

Att främja studie- och arbetsförmågan samt välbefinnandet genom motion

Den studerande

- söker mångsidig information om fördelarna med och kraven på motion för hälsan samt studie- och arbetsförmågan och beaktar informationen i sin plan för främjande av den fysiska funktionsförmågan och beaktar också de branschspecifika kraven på att upprätthålla sin studie- och arbetsförmåga
- utvecklar de fysiska egenskaper och ergonomiska färdigheter som krävs för studie- och arbetsförmågan
- rör på sig och gör sitt bästa i alla motionssituationer för att främja sin studie- och arbetsförmåga.

Att förebygga olyckor och att ge första hjälp

Den studerande

- är försiktig och förebygger olyckor
- ger första hjälpen och tillkallar ytterligare hjälp i rätt tid
- förhindrar genom sitt agerande uppkomsten av fler olyckor.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att upprätthålla och främja arbetsförmågan och välbefinnandet genom motion

Den studerande

- följer, utvärderar och upprätthåller sin fysiska funktionsförmåga samt deltar aktivt i motionssituationer genom att främja principerna för rent spel
- tillämpar mångsidigt de motoriska grundfärdigheter och färdigheter i motionsgrenar som behövs för att motionera
- utvärderar välgrundat sin kapacitet och kraven på arbetsförmåga i förhållande till sin funktionsförmåga

Att främja gemenskapen i läroanstalten och de studerandes välbefinnande och delaktighet

Den studerande

- deltar aktivt som medlem i en studerandegrupp samt planerar och deltar i motions- och andra aktiviteter samt evenemang som de studerande ordnar på ett sätt som främjar välbefinnandet och delaktigheten

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Främjande av hållbar utveckling

Obligatoriska mål för kunnandet, 1 kp

Principerna för hållbar utveckling

Den studerande

- känner till de centrala målen för ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella aspekter av hållbar utveckling och hur dessa påverkar varandra
- förstår betydelsen av människans verksamhet på klimatförändringen
- förstår naturens mångfald och identifierar nödvändigheten av hållbar användning av naturresurser på nationell och global nivå
- identifierar i sitt eget liv och i arbetet riktlinjerna för hållbar utveckling.

Kolneutralitet och cirkulär ekonomi

Den studerande

- förstår principerna för kolneutralitet och cirkulär ekonomi
- identifierar energi- och materialeffektiviteten för en produkt eller tjänst.

Etiska aspekter i verksamheten

Den studerande

- identifierar etiska val som ingår i arbetet
- utvärderar egna och andras lösningar ur etisk synvinkel.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att bedöma hållbar utveckling

Den studerande

- bekantar sig med arbetsplatsens eller branschens verksamhet med tanke på hållbar utveckling
- bedömer faktorer som påverkar hållbar utveckling på arbetsplatsen eller inom branschen
- ger förslag i fråga om utvecklingsbehov gällande hållbar utveckling.

Planering av verksamhetssätt för hållbar utveckling

Den studerande

- fastställer mål för främjande av hållbar utveckling och lösning av problem på arbetsplatsen eller inom branschen
- väljer metoder och verksamhetssätt som främjar hållbar utveckling
- schemalägger uppgifter och fastställer resurser
- planerar det samarbete som behövs.

Att fungera som en aktiv aktör inom hållbar utveckling

Den studerande

- genomför verksamhetssätt för hållbar utveckling på arbetsplatsen eller inom branschen
- visar exempel inom hållbar utveckling och uppmuntrar andra att arbeta för hållbar utveckling
- informerar om behov av förändring i verksamhetssätten.

Att bedöma framgångarna i verksamhet för hållbar utveckling

Den studerande

- bedömer hur verksamhetssätten eller produkterna har förändrats på arbetsplatsen eller inom branschen

- presenterar utvecklingsbehov för främjande av hållbar utveckling i framtiden.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

3. Bedömning av kunnande

De yrkesinriktade examensdelarna bedöms på skalan 1–5 enligt kraven på yrkesskicklighet och bedömningskriterierna. Den studerandes kunnande bedöms per examensdel. Vitsordet för examensdelen fastställs enligt den nivå i bedömningsskalan som främst beskriver den studerandes kunnande som helhet.

I de yrkesinriktade examensdelar som inte har kriterier för vitsorden 2 och 4 :

- Nöjaktig 2 = Nivån för den studerandes kunnande överskrider tydligt vitsordet 1, men når inte upp till vitsordet 3.
- God 4 = Nivån för den studerandes kunnande överskrider tydligt vitsordet 3, men når inte upp till vitsordet 5.

De gemensamma examensdelarna bedöms på skalan godkänd/underkänd. Delområdena av de gemensamma examensdelarna bedöms på skalan 1–5 enligt kraven på yrkesskicklighet och bedömningskriterierna. Vitsordet för delområdet av den gemensamma examensdelen fastställs enligt den nivå i bedömningsskalan som främst beskriver den studerandes kunnande som helhet.

4. Bilaga 1. Värdegrund

Det kunnande som yrkesutbildningen ger utvecklar individerna, arbetslivet och samhället. Yrkesutbildningen ger individer och gemenskaper färdigheter att fatta beslut som grundar sig på etisk och kritisk reflektion, kunskap och förmåga att sätta sig in i andras position.

Yrkesutbildningen främjar jämlikhet och likabehandling samt välmående och demokrati. Respekt för de mänskliga rättigheterna, tolerans, olikhet och kulturell mångfald ses som en rikedom och de utgör en del av utbildningen. Öppenhet skapar trygghet och förtroende.

Yrkesutbildningen grundar sig på arbetslivets kompetensbehov och erbjuder olika sätt att utveckla kunnandet utgående från den studerandes behov och livssituation. Förändringar i verksamhetsmiljöerna innebär även förändringar i yrkena och den enskilda individens ansvar för utvecklingen av sitt kunnande ökar. Yrkesutbildningen svarar på ett flexibelt och effektivt sätt på förändringar i kompetensbehoven hos individerna, arbetslivet och samhället.

I yrkesutbildningen förstår man nödvändigheten av en hållbar livsstil och man bygger kompetensbasen på en ekonomi som främjar välmåendet både för miljön och medborgarna. Yrkesutbildningen ökar förståelsen för en hållbar användning av naturresurserna, begränsningen av klimatförändringen och anpassningen till den samt för bevarandet av naturens mångfald. Ett säkert arbete, en företagande attityd och hantering av ekonomin utgör en del av yrkesskickligheten. Internationaliseringen och det globala ansvaret ökar.

Värdegrunden genomförs i verksamhetskulturen, förvärvandet och påvisandet av kunnandet samt i lärmiljöerna inom yrkesutbildningen.

5. Bilaga 2. Lov och behörigheter

Ett krav i examen är att den studerande avlägger de behörigheter och lov som författningar och arbetslivet förutsätter.